Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

LODJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראשען — היינט 10 זייטען

לאדזשער פאלקסבלאט

№ 300 | Łódź, Niedziela 27 grudnia 1931 r. | ניינטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, י״ז טבת תרצ״ב | № 300

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

יידישער אויפבוי אין ארץ-ישראל

נייער גרויסער פראיעקט איז פארמולירט געווארן אויף דער וואשינגטאנער קאנפערענץ

נ י ו - י א ר ק, 26. (יט״א טעלעגראפיש).

אויף דער קאנפערענץ אין וואשינגטאן האט א גרעסערע גרופע מיטגלידער פון אמעריקאנער קאנגרעס און סענאט מיט אנטייל פון א רייהע פיהרענדע ציוניסטישע פערזענליכקייטען פארמולירט א פראיעקט וועגען דער ארץ-ישראל-פראגע, די פרטים פון דעם פראיעקט זענען לעת עתה נישט באוואוסט. ווי מ'פערזיכערט אבער, האט דער פראיעקט א גרויסע באדייטונג פאר דער צוקונפט פון יודישען אויפבוי אין ארץ-ישראל, ווי ס'ווערט מיטגעטיילט וועט אפגעגעבען ווערען ערקלערונגען דעריבער פאר'ן אמעריקאנער קאנגרעס נאך ניי-יאהר בעת'ן באנייען די זיצונגען.

אין גיכען וועט אין וואשינגטאן פארקומען א גרויסע נאציאנאלע קאנפערענץ מיט'ן אנטייל פון באקאנטע נישט-יודישע פערזענליכקייטען, אויף דער קאנפערענץ וועט געפענט ווערען א דיסקוסיע ווי אזוי צו שטיצען דעם יודישען אויפבוי אין ארץ-ישראל.

אפשאפען די יוד. פאליציי אין תל-אביב

— א קלאפ פאר'ן יודישען ישוב אין ארץ-ישראל

אפיציעלער וויזיט פון נייעם הויך-קאמיסאר אין תל-אביב

י ר ו ש ל י ם, 26. (יט״א טעלעגראפיש).

דער נייער הויך-קאמיסאר וואקאפ האט אפגעשטעלט דעם ערשטען אפיציעלען וויזיט אין תל-אביב, קאנפערירענדיג מיט'ן תל-אביב'ער בירגערמייסטער דיזענהאף, האט זיך דער לעצטער בעקלאגט אויף דעם בעשלוס וועגען צוזאמענגיסען די פאליציי פון תל-אביב מיט דער אלגעמיינער פאליציי אין לאנד. דיזענהאף האט ערקלערט אז דאס אפשאפען די יודישע פאליציי אין תל-אביב וועט בעטראכט ווערען פאר א קלאפ דעם יודישען ישוב אין ארץ-ישראל.

פראפ. בארטעל זאל בעשטימט ווערען אלס פרעמיער?

דאס זאל געשעהן נאך פאר ניי-יאהר

ו א ר ש א, 26. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

אין די פאליטישע קרייזען האבען זיך היינט פערשפרייט קלאנגען, אז אלס פרעמיער-מיניסטער זאל בעשטימט ווערען דער פראפ. בארטעל, די דאזיגע נאמינאציע זאל נאך קומען פאר ניי-יאהר.

זיך פערסמ'ט מיט עסיג-עסענץ

ווייל זיין מוטער האט איהם צוגענומען 50 דאלאר

ו א ר ש א, 26. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

אין שפיטאל אויף טשיסטא האט מען היינט געבראכט דעם 27-יעהריגען שפייז-קרעמער פון שטעטעל לאשאוויטש ישעיהו וואלדהענדלער, ער האט זיך פערסמ'ט מיט עסיג-עסענץ און זיין צושטאנד איז א געפעהרליכער. ווי ער האט ערקלערט, איז ער דעם זעלבסטמארד בעגאנגען צוליב דעם, וואס זיין מוטער האט איהם צוגענומען פופציג דאלאר און איהם נישט צוריקגעגעבען.

קויפט נור ארץ-ישראל'דיגע

יודען! יפו'ער פאמעראנצען

לייגט אכט אויפ'ן שטעמפעל Pardes (פרדס).

די ארץ-ישראל'דיגע פאמעראנצען זענען די בעסטע אין דער וועלט.

צו בעקומען אין „תוצרת ארץ-ישראל", שרודמיעסקא 1, טעלעפאן 193-42.

געזארט כאינער שחיטה אלס בשר חוץ

דער גאנצער ראבינאט מיט דעם ועד הכשרות איז מודיע, אז כאינער שחיטה איז בכלל דעם איסור פון בשר חוץ, און מ'איז שטרענג מזהיר אלע קצבים, אז ביי וועמען מען וועט טרעפען פרעמדע שחיטה, פון כאינע, אנדרספאל א.ד.ג. וועט מען מפרסם זיין אז דער קצב האט נישט קיין נאמנות אויף כשרות

ועד הרבנים עם ועד הכשרות

מיינע פריינד

בעריש און דודע גרינבערג

צו דער חתונה פון זייער ליבען זוהן

ישראל מיט פרל' **בעלא קארפ**

ווינשען מיר די עלטערן און דעם יונגען פאר הארציגען מזל טוב · איהר זאלט האבען פיל נחת און גליק און דעם יונגען פאר א גליקליך צוזאמענלעבען.

שלמה מילעווסקי און פרוי.

אונזערע ליבע פריינד

ה' משה פאזנאנסקי און פרוי

צו דער פערלאבונג פון זייער ליבער טאכטער פרל' **געניא**

מיט ה' **מיעטעק בירנבוים**

ווינשען מיר א הערצליכען מזל טוב און דעם יונגען פאר א גליקליכע צוקונפט און עוויגעס צופרידנהייט

א. הארעוויטש און פרוי

צו דער חתונה פון אונזער קוזינע פ"ל' פערל באטשינסקא

מיט ה' **איזידאר טארקעוויטש**

ווינשען מיר א צופרידענע צוזאמענלעבען

יחיל ציטראנאווסקי

יחזקאל באשינסקי.

צו דער חתונה פון אונזער ליבען פריינד **הערמאן איניקאווסקי**

מיט פרל' **מאניא שווארצענבערג**

ווינשען מיר א הארציגען מזל טוב און א גליקליכע צוקונפט.

פאמיליע ראזען

און העניעק גאסטפריינד.

אויפפאדערונג!

דערמיט פאדער איך אויף נאטע נאדעלבערג, די טאכטער פון מענדעל נאדעלבערג, פולנאצא 14 (רעסטאראציע-אינהאבער), ווי אויך איהר ברודער לייזער נאדעלבערג, צעגעלניאנא 4 (רעסטאראציע-אינהאבער), אז צוליב דעם, וואס זיי האבען מיך מיט געוואלד מיטלען און מיט טעראר געצוואונגען, אז איך זאל זיי אויסשרייבען בלאנקא-וועקסלען, און צוליב דעם, וואס האט געדראהט מיט מכות יפות, בין איך געצוואונגען געווען זיי צו געבען 2,500 זל. געלד און 3,800 זל. וועקסלען. דאס איז נאך דערצו פאר די ופשות וועגען איז זיי האבען מיך צוויי מאל געמסר'ט און זיי דראהען מיך נאך ווייטער. אזוי ווי דעם דינסטאג, דעם 29/XII ד. י. האבען זיי בעשטימט א ליציטאציע אויף די איינגעלייגטע בלאנקא-וועקסלען, פאדער איך זיי אויף צום לעצטען מאל צו א דין תורה, ווייל טעליכע מאל זענען זיי שוין אויפגעפאדערט געווען און זיי האבען זיך ביז איצט דערפון אויסגעדרעהט, אז זיי זאלען קומען היינט, זונטאג, ד. 27/XII ד. י. צום הרב ר' לייזער טורשישער און פאלס נישט, נעהם איך אראפ פון מיר די אחריות פאר די פאלגען און איך וועל געבען די פארטרעטער מיט די זעלבע מיטלען, וואס זיי נוצען מיר. **יחיאל רייכגעוויריץ, פולנאצנא 8.**

„נותן לחם", סאלנא 14

היינט, זונטאג, דעם 27 דעצ., פינקטליך 6 אין אווענט קומט פאר אין אייגענעם לאקאל סאלנא 14, די

פייערליכע ערעפנונג פון דער קינדער-היים

אויף וועלכע עס האט דעם כבוד איינצולאדען אלע מיטגלידער, סימפאטיקער ווי אויך פערטרעטער פון ארגאניזאציעס. די פערוואלטונג

קיין בעזונדערע איינלאדונגען ווערט נישט ארויסגעשיקט.

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאך איך בעקאנט דעם געעהרטען פובליקום, אז פון 15-טען דעצעמבער ד. י. האב איך ערעפענט אן ערשטקלאסיגען און עלעגאנטען

הערען- און דאמען-

פריזיר-סאלאן אויף **זשעראמסקיעגא 28**

וואס ווערט אנגעפיהרט פון ערשטקלאסיגע פאכמענער. עמפעהלע אנ־ייך זיך דער געעהרטער קונדשאפט, פערבלייב איך מיט אכטונג **א. ארנשטיין.**

בעמ.: צוליב'ן קריזיס צוגענגליכע פרייזען. אויסגעצייכנעטער מאניקיור.

א הערצליכען מזל טוב ווינש איך

ה' **שמואל רייזמאן און פרוי**

פון זשוראוויע 13

צום געבורט פון אייער טעכטער'ל און ווינש אייך א גרינגע ערציהונג.

אברהם בלאכמאן.

מאשין-מצות

ווערט געבאקען אלע טאג פרישע און דיגע, ווי אויך מצה-מעהל, אייער-פערפעל און כוכארעם קויט מאדערנער סיסטעם מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט-בעקאנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער איבערגעבויטער צוקערביע

נ. וויינבערג

38 פיעטריקאווער 38

טעל. 143-82

בעמ.: די פרייזען זענען בעדייטענד רעדוצירט

קירונחיינגא — 60 —

„עץ הדעת"

נישט קוקענדיג אויף דעם שווערען קריזיס, וואס עס הערשט ביי אינז, איז ווידער געלונגען צו עפענען די תלמוד תורה, נישט קוקענדיג צו זעהען ווי די ארימע יתומים-קינדער דרעהען זיך ארום כצאן בלי רועה. צוליב דעם האט די פערוואלטונג אונטערשטיצט אלע מעגליכקייטען און עפענט זיך היינט, זונטאג פ' שמות 3 א זייגער נאכמיטאג דיזע לאקאל

אויף קילינסקי 60

מיט גוטע מלמדים. עס קענען זיך מעלדען די אלטע תלמידים און עס ווערען נאך דא פרייע פלעצער פאר נייע תלמידים. גלייכצייטיג בעטען מיר אלע מיטגלידער און יאמען פון די ארימע קינדער צו אינטערשטיצען די תלמוד תורה „עץ הדעת". די פערוואלטונג.

דר. מ. וואלפסאן

האט זיך איבערגעצויגען

נארוטאוויטשא (דזשעלנא) 2

טעלעפאן 128-83

נעמט אן פון 5 — 7 נאכמיטאג

ענערגישער

יונגערמאן

מיט קויציע פון 1400 זל. זוכט א פאסטען אלס אינקאסענט, אגענט א.ד.גל. אפערטן אונט. „Solidny" אין אדמיניסטר. 7792

אייראפא דראהט א קאטאסטראפע

אויב ס'וועלען נישט געשטראכען ווערען די ענטשעדיגונגס-אפצאלען און ס'וועט נישט פערקלענערט ווערן די בעוואפנונג

ערקלערונג פון סענאטאר באראה

וואשינגטאן, 26. (ספ. טעל.) סענאטאר באראה דער פארזיצער פון דער אויסערן-קאמיסיע ביים אמעריקאנער סענאט האט זיך ארויסגעזאגט, אויפ'ן פאלגענדען אופן וועגען ראפארט פון דעם עקספערטען-קאמיטעט אין באזעל: „אייראפא וועט זיך קענען האלטען נאר אין דעם פאל, ווען אלע ענטשעדיגונגס-אפצאהלונגען וועלען אינגאנצען געשטראכען ווערן, אין געגענפאל וועט זיך דער ווירטשאפטליכער קריזיס נאך מעהר פערשארפען און וועט דערפיהרען צו א קאטאסטראפע. ווען אייראפא וועט זיך נישט בעשליסען צו שטרייכען די ענטשעדיגונגס-חובות און בעדייטענד בעגרעניצען די בעוואפנונג וועט פאר אמעריקע זיין אמבעסטען ווען זי וועט זיך אינגאנצען אויפהערען צו אינטערעסירען מיט די אייראפעאישע פראגען.

סענאטאר באראה האט נאך אנגעוויזען, אז די דייטשען האבען שוין בעצאהלט כמעט אויפ'ן חשבון פון די ענטשעדיגונגען פיל מעהר וויפיל עס בעטרעפט די סומע פון די מלחמה-שאדענס.

פאריז, 26. (ספ. טעל.) די פראנצויזישע פרעסע שרייבט וועגען דערוועלבער פראגע, אז דער שליסעל פון גאנצען פראבלעם געפינט זיך אין אמעריקא. די פעראייניגטע שטאטען דארפען רעזיגנירען פון די מלחמה-חובות און דאן קען פראנקרייך ווייטער לאזען דעם מאראטאריום פאר דייטשלאנד.

בעפרייט אויף יום-טוב...

בערלין, 26 (ספ. טעל.) די אדוואקאטען פון די פערמשפטע היטלעראווצעס, וואס זענען אום ראש-השנה בעפאלען יודישע פערבייגעהער אויף קורפירסטענדאם און זיי געשלאגען מכות רצח האבען זיך געווענדעט צום אפעלאציע-געריכט, אז מען זאל די דאזיגע פאראמשטשיקעס בעפרייען פון טורמע לכבוד יום-טוב. עס האט זיך געהאנדעלט וועגען 17 היטלעראווצעס, וועלכע זענען פערמשפט געווארען אויף פערשידענע טערמינען ארעסט פאר זייערע פאגראם-מעשים. דאס געריכט האט בעשלאסען צו בעפרייען די ווענדונג פון די אדוואקאטען און בעפרייען די ארעסטירטע היטלעראווצעס סיי אויף ווייהנאכטען, סיי אויף ניי-יאהר.

פראנצויזישע יודען שאפען אפאנד

צו העלפען יודישע קרבנות פון דער ארבייטסלאזיגקייט

פאריז, (י.ט.א.) דער צענטראל-קאמיטעט פון דער הילפס-פעדעראציע פאר יודישע קרבנות פון קריזיס און ארבייטסלאזיגקייט אין פראנקרייך האט איינשטימיג בעשלאסען קומען צו הילף נישט בלויז לויו-ארבייטער, וואס האבען פערלוירען צוליב'ן קריזיס זייערע ארבייטס-פאסטענס, נאר אויך העלפען אלע נוימבעדערפטיגע יודען אין פראנקרייך, איינגעשלאסן האנדווערקער, כאלופניקעס א.א.

דער קאמיטעט האט בעשלאסען צו סובסידירען די עקזיסטירענדע יודישע ארבייטער-קוכיין אין פאריז. די דאזיגע קיכען זאלען זיין ביכולת צו בעשפייזען אלע ארבייטסלאזע יודישע ארבייטער אין פאריז. פרנסה'לאזע פון איידערע יאטעגאריעס וועלען פון קאמיטעט בעקומען שפייז-קארטען אויף מיטאגען אין אנדערע קיכען.

דער צענטראל-קאמיטעט האט חוץ דעם בעשלאסען מיטצוהעלפען די יודישע קרבנות פון קריזיס, וואס שטאמען פון אנדערע לענדער און קענען אין פראנקרייך נישט בעקומען קיין ארבייט. צו געבען זיי די מעגליכקייט אומצוקעהרען זיך אין זייערע היימען. דער קאמיטעט וועט אויך מיטהעלפען צו זוכען ארבייט פאר פאריזער יודישע ארבייטסלאזע אין די פראנצויזישע פראווינצען.

צווישען די פאריזער יודען איז געעפענט געווארען א זאמעל-אקציע אויפ'ן פאנד צו העלפען יודישע ארבייטלאזע.

צו פערקלענערן די צאהל גלחים

האט בעשלאסען דער מעקסיקאנישער פארלאמענט

מעקסיקא, 26 (ספ. טעל.) דער מעקסיקאנער פארלאמענט האט אנגענומען א געזעץ, וואס פערקלענערט שטארק די צאהל גלחים. אויף יעדע 50 טויזענד נפשות ווצט נישט טארן זיין מעהר ווי איין גלח. אין דער הויפטשטאט צוזאמען מיט די פארשטעט וועלען נישט טארן זיין מעהר ווי 24 גלחים.

דער יודישער ערב-יום-טוב-נומער פון ענדעקישען הויפט-ארגאן

ווי ווייט די ענדעציע איז ממש משוגע אויפ'ן פונקט פון די יודען, זאגט צום בעסטען עדות דער בעכטיגער נומער פון ענדעקישען הויפט - ארגאן „גאזעטא ווארשאווסקא". אין ווייגיליע-נומער פון ווייהנאכטען האט דאס פרומע קאטוילישע בלאט נישט געפונען קיין אנדער מאטעריאל צו געבען די לעזער ווי א גרויסען טייל פון נומער אויספיהלען מיט ארטיקלען און נאטיצען וועגען יודען. מען געפינט אין דעם נומער א גאנצע רייה נאטיצען וועגען יודען, וועגען דער אנטי-יודישער באיקאט-בעוועגונג א.ד.גל. א חוץ דעם געהען צוויי גרויסע ארטיקלען ספעציעל געווידמעט יודען: איינער פון פראפעסאר טארנאווסקי וועגען יודען און אנטיסעמיטיזם אין די צייטען פון דער ענגלישער קעניגין עליזאבעט און אנ'ארטיקעל פון ק. מאראווסקי וועגען דער בעציהונג פון זיגמונט קראשינסקין צו דער יודען-פראג.

צעהנדליגער מאל פערטשעפעט די יודען אין זיין גרויסען ארטיקעל א.נ. „באישעוויזם" — אדאלף נאוואטשינסקי. דער ענדעקישער פובליציסט רעכענט זיך אפ אין דעם ארט מיט דעם בעקאנטען פוילישען שריפטשטעלער און פובליציסט באי זשעלינסקי דער-פאר, ווייל זשעלינסקי פיהרט לעצטענס א העפטיגען קאמף פאר סעקסועלע רעפארם און פאר רעפארמירען די געזעצן וועגען פאמיליען-וועזען אין פוילען. דאס גיט נאוואטשינסקין א געלעגנהייט פילמאל אנצורייפען די יודען אלס כלומרשטע אנהענגער פון די ווייטגעהענדסטע סעקסועלע פרייהייטען.

דאס הויסט שוין חוזק מאכען פון די אייגענע לעזער: אפילו דעם יום-טוב פערסס'ט מען זיי מיט יודען.

נייער פרעזידענט פון כינע

לין-סען, איז געוועהלט געווארען איז אלס נאכפאלגער פון טשיאן,קאי-שעק.

אפגעלעגט דעפארטאציע פון 15 יודישע משפחות

ירושלים. (יט"א) א דאנק דער אינטערווענץ פון וואד-הלאומי ביים הויך-קאמיסאר פון א"י גענעראל סער ארטור וואוקאפ איז דערווייל אפגעלעגט געווארן די דעפארטאציע פון די 15 יודישע משפחות פון קורדיסטאן, וואס זענען אויף א נישט לעגאלען וועג אנגעקומען קיין א"י. דער גורל פון די דאזיגע משפחות איז אבער נאך נישט ענדגילטיג דאצידירט געווארען.

ראדיא-פראגראם

זונטאג, דעם 27 דעצעמבער

10.00 גאמעסדינסט. 11,35 פארלעזונג. 11,35 פארלעזונג. 11,58 צייטסיגנאל. 12,15 סימפאנישער פריהמארגען. 3.15 טראנסמיסיע פון האקעי-מעטשען קאנאדע – פוילען. 3.00 מיזיק. 3.15 זעלנערישע אודיציע. 3,55 פראגראם פאר קינדער. 4.20 גראמאפאן. 4.40 פארלעזונג. 4.55 גראמאפאן 5.10 פארלעזונג. 5,30 נוצליכע ידיעות. 5.45 קאנצערט, 7,00 פערשידענעס. 7.10 ספארט. 7.30 רעפערטואר. 7,45 פראעקציע 815, נאכמיטאג-קאנצערט. 9.35 ליטערארישע פערטעל שעה. 10,10 געזאנג. 10,40 קאמוניקאטען. 11,00 לייכטע און טאנץ מוזיק.

Dr. med.

W. Eychner

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

וואלטשאנסקא 4 (פיעטרקאווער עקע)

(נעבן קינא „טשארי") טעל. 134-72

נעהמט אן פון 2½ – 4 און פון 7 – 8 אווענד.

Dr. A. SZMIRGELD

ספעציאליסט פון נערווענקראנקהייטען

שפראכשטערונגען, (שטאמלען און אנדערע) היילונג פון שוואך-ענטוויקעלטע און שווער-ערציהבארע קינדער

ul. SRODMIEJSKA Nr. 27

טעלעפאן 151-89 פון 5 ביז 7

Artyst. Zakład Fotograficzny

„POLONIA"

ŁODZ, Sw. JERZEGO Nr. 11.

דער פאטאגראפישער אטעליר „פאלאניא"

בעמיהט זיך שטענדיג צופרידענצושטעלען זיינע קונדען מיט זיין סאלידע ארבייט און פינקטליכע אויספערטיגונג. דעריבער כדי צו געבען אלע די מעגליכקייט זיך איבערצייגען, האב איך פערקלענערט די פרייזען אויף אלע ארט פאטאגראפיעס און פארטרעטען. א חוץ דעם גיב איך צו

א פרעמיע! יעדער איינציגער, וואס בעשטעלט

6 ברוינע מ. פאטאגראפיעס 3 זל.

בעקומט א שפיגעלע מיט זיין איי-גענער פאטאגראפיע אומזיסט.

בעמערקונג: אויפ'ן וואונש גיב איך ספעציעלע קאסטיומען צו די אויפנאהמען אהנגעלטליך. מיט אכטונג

ארטיסט. פאטאגראפ. אטעליר

„POLONJA"

לאדז, יעזשעגא 11.

אינה.: דיפל. פאטאגר. גוטערמאן. צופאהר מיט טראמוואי נומ' 3.

וויכטיג פאר חתנים!

דאס גרעסטע געשעפט פון

יודישע לאנגע מלבושים

ח. מענדראווסקי

לאדז, אגראדאווא 8, טעל. 202-28

וואס האט זיך אזוי בעריהמט געמאכט מיט איהרע אויסארבייטונגען אין אלע עקען פון פוילן, בעזיצט אויף לאגער א גרויסן אויסוואהל פון אלע ארט חתונה-אויפשטייערס, ווי אויך אלערליי סארטען פון קלענערע נומער אזוי בילינסטען ביז'ן גרעסטען און טייערסטן.

צוליב'ן קריזיס אויסערסט נידריגע פרייזן!

אויך א ספעציעלע אפטיילונג פון די בעסטע בעשטעלטע ארבייט מיט די בעסטע דיפלאמירטע פאכמענער. איך בעזיץ אויף לאגער א גרויסען אויסוואהל פון די בעסטע סחורות טאמאשאווער און בליצער, אויך די בעסטע אויסלענדישע זיידען-שטאפען ספעציעל אויף בעשטעלונגען. אלע ארט בעשטעלונגען קענען אויך אויסגעפיהרט ווערען דורך דער פאסט צושיקענדיג א פאסקארטעל מיט דער מאס.

בעמערקונג: א ספעציעלען ראבאט פאר מיטגלידער פון „אגודת ישראל".

קומט און איבערצייגט אייך!!!

גרויסער יום-טוב-פראגראם! היינט פרעמיערע! מילדע שטימונג — געלעכטער — עמאציע - דאס איז

„דער ליבהאבער אין האלבער נאכט"

רעזשי: Mac Faden אין די הויפט-ראלען: Jeannetta Mac Donald בעצויבערט און פערכשופט מיט איהר שענער שטימע. Reginald Denny רופט ארויס געלעכטער אהן א סוף.

אויסער'ן פראגראם: פראכטפולע קלאנג-צוגאבע און אקטואליטעטען. דער זאל איז שטארק בעהייצט. אנהויב היינט 4.30 נאכמ., יום-טוב — 1 בייטאג.

קלאנג-קינא-טעאטער

APOLLO

היינט און פאלג. טעג! גרויסער שלאגער-פראגראם היינט! און פאלג. טעג!

„די זינגערין פון הינטער-געסל"

מעכטיגער עראטישער פילם. — אין די הויפט-ראלען:

S. Moritza. William Freschman

אויסער'ן פראגראם. אקטואליטעטן

אנהויב 4 נאכמיטאג, שבת זונטאג און יום-טוב 12 בייטאג

אין ווידערשפרוך צו דער קאנסטיטוציע

איז דאס געזעץ וועגן פרעמדען-רעגיסטראציע

דעציזיע פון אמעריקאנער פעדעראל-געריכט

דעטראיט, (יט"א) דאס היגע פעדעראל-געריכט האט אנערקענט אלס נישט-קאנסטיטוציאנעל דעם געזעץ וועגן „פרעמדען"-רעגיסטראציע, וואס איז אין מאי ה.י. אנגענומען געווארען דורך דער רעגירונג פון שטאט מיטשיגען. ווי בעקאנט, האט זיך ארום דעם דאזיגען געזעץ געפיהרט א לאנגער קאמף צווישען די אימיגראציע-געגנער און די אנהענגער פון א ליבעראלער אימיגראציע-פאליטיק, א רייה אנדערע אמעריקאנער שטאטען האבען געווארט אויפ'ן בעשלוס פון פעדעראל-געריכט, כדי איינצופיהרען אויך ביי זיך ענליכע רעגיסטראציע-געזעצען פאר פרעמדע, אין פאל אויב דאס פעדעראל-געריכט וועט אנערקענען אז דאס געזעץ פון דער מיטשיגען-רעגירונג איז נישט אין סתירה מיט דער קאנסטיטוציע פון די פאראייניגטע שטאטען.

דאס פעדעראל-געריכט האט פעראורדענט צוריקצוציהען דאס „פרעמדען"-רעגיסטראציע געזעץ, מאטיווירענדיג די דעציזיע דערמיט דאס די געזעצגעבונג אין געביט פון רעגולירען כלערליי אימיגראציע און בירגערשאפטס-פראגען געהער אויסשליסליך צו דער קאמפעטענץ פון דער וואשינגטאנער פעדעראל-רעגירונג און קען נישט ערלעדיגט ווערען אויף אייגענער האנד דורך די רעגירונגען פון די בעזונדערע שטאטען.

ווי עס הייסט, זאל די רעגירונג פון מיטשיגען נישט אפעלירען געגען דעם דאזיגען אורטייל פון פעדעראל-געריכט., אין געגענפאל וואלט דער ענין נאך בעטראכט געווארען דורכ'ן פעדעראל-אפעלאציע-געריכט אין סינסינאטי.

אין דעם יודישען קאמף געגען רעגיסטראציע געזעץ האבען זיך בעטייליגט פיל אנגעזעהענע אמעריקאנער אדוואקאטען, געגען דעם געזעץ זענען פאר'ן געריכט צווישען אנדערע ארויסגעטרעטען די יודישע אדוואקאטען טעאדאר לעווין און נאטאן מילשטיין פון דעטראיט און מאקס קאהלער פון ניו-יארק.

וועגען נישט-אנגריפס-אפמאך מיט סאוויעט-רוסלאנד

אונטערהאנדלונגען פוילען, רומעניען און פראנקרייך

בוקארעשט, 26. (ספ. טעל.) געכטען האט דער רומענישער אויסערן-מיניסטער אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט'ן פוילישען באטשאפטער שעבעקא און מיט'ן פראנצויזישען באטשאפטער פואיקס.

די קאנפערענץ האט זיך פארנומען מיט דעם נישט-אנגריף-אפמאך צווישען פראנקרייך, רומעניען פוילען און ראטען-פארבאנד, מען האט זיך אויך בעשעפטיגט מיט דער קינפטיגער זסיעה פון רומענישען אויסערן-מיניסטער קיין ווארשע.

אין רומעניען איז מען צופרידען מיט'ן גאנג פון די אונטערהאנדלונגען צווישען פראנקרייך, פוילען און ראטען-פארבאנד. מען איז זיכער, אז אינגיכען וועט אויך געשלאסען ווערן אן ענליכער אפמאך צווישען רומעניען און ראטען-פארבאנד.

אהער איז מען מודיע פון ווארשע, אז עס פיהרען זיך אונטערהאנדלונגען צווישען אויסערן-מיניסטער זאלעסקי און רומענישען באטשאפטער וועגען דעם, אז פוילען זאל מאכען אפהענגיג איהר אונטערשריפט אויפ'ן אפמאך פון אן ענליכען אפמאך צווישען רומעניען און ראטען-פארבאנד.

נייער מיניסטער-פרעזידענט פון אויסטראליען איז בעאויפטראגט געווארען צו בילדען דעם נייעם מיניסטארען-קאבינעט

ליאנס

נישטא דארט קיין אימיגראציע-מעגליכקייטען

קיין פראנקרייך דארף מען נישט פאהרען

פאריז. (יט"א) אין צוזאמענהאנג מיט די ידיעות, וואס האבען זיך לעצטענס בעוויזען אין דער פרעסע, שטעלט פעסט דאס „היאס"-ביורא אין פאריז, אז אין פראנקרייך זענען, צוליב'ן שארפען קריזיס, נישטא קיין שום מעגליכקייטען צו געפינען ארבייט פאר עמיגראנטען. די וואקסענדע ארבייטסלאזיגקייט ערלויבט נישט צו געפינען קיין שום אויסלענדער ארבייט אין וועלכען עס איז געביט, אפילו נישט אין דער לאנד-ווירטשאפט.

נישטא קיין אנטיסעמיטיזם אין קובא

ערקלערונג פון אפיציעלע אינסטאנצען

האוואנא, (י.ט.א.) אין דער אנוועזענהייט פון מיליטערישען קאמענדאנט פון קובא, סאנטיאגא טרוסיא, האט דער קובאנישער אינערן-מיניסטער ד"ר. אקטאוויא זוביוארעטא אויפגענומען דעם י.ט.א. פארשטעהער און איז משך פון געשפרעך אבגעלייקענט די ידיעות, וואס האבען זיך לעצטענס בעוויזען אין דער פרעסע וועגען כלומרשטע אנטיסעמיטישע ארויסטרעטונגען אין קובא. דער מיניסטער שטעלט פעסט, אז די קובאנער קענען נישט קיין ראסען-האס, און אז יודען ווערען אין דער רעפובליק געזעהען זעהר גערן.

וואשינגטאן, (י.ט.א.) אלס ענטפער אויף א'אנפראגע פון אמעריקאנער „היאס" ביים קובאנער געזאנדטען וועגען די ידיעות, וואס האבען זיך לעצטענס בעוויזען אין דער פרעסע וועגען פארשטעהענדע דעפארטאציעס פון יודישע עמיגראנטען אויס אנטיסעמיטישע מאטיוון, האט דער געזאנדטער ציגעשיקט דעם „היאס" א בריף אין וועלכען ער לייקענט די דאזיגע קלאנגען און שטעלט פעסט, אז עס איז קיינמאל נישט געווען די פאליטיק פון דער קובאנער רעגירונג צו אונטער-דריקען יודען אויף וועלכע עס איז אופן. די רעגירונג פון קובא אנערקענט אי שעצט אב דעם ווערט פון די לייט וועלכע, וואס יודען האבען געהאט פאר דער ענטוויקלונג פון דער אינדוסטריע און אנדערע ווירטשאפט-צווייגען אין קובא. קיין שום דעפארטאציע אהן א יעגרינדעטען געריכטס-אורטייל קומען אין קובא נישט פאר.

קאטאסטראפע מיט מוסאליניס צוג

פיל דערהרג'עטע און פארוואונדעטע

רוים, 26 (ספ. טעל.) מיט'ן צוג וואס האט געפיהרט די פאשיסטען וואס האבען צוריקגעקעהרט פון דער לויה פון מוסאליני'ס ברודער איז אויף דער סטאציע לינקאראטא פארגעקומען א קאטאסטראפע. צוליב דער דאזיגער קאטאסטראפע זענען פיל פאסאזשירען דער הרג'עט און שווער פארוואונדעט געווארען.

אינ'ם צוג האט זיך געפונען דער איטאליענישער ארבייטס מיניסטער און פיל דעפוטאטען, וועלכע האבען בעקומען לייכטע וואונדען.

אפשטעלען די מלחמה-טעטיגקייט

פאדערן אמעריקא, פראנקרייך און ענגלאנד פון דער יאפאנישער רעגירונג

טאקיא, 26. (ספ. טעל.) דער אמעריקאנער באטשאפטער פארבעס, האט בעזוכט דעם יאפאנישען פרעמיער און איהם איבערגעגעבען דעם אמעריקאנער פראטעסט קעגען דעם, וואס יאפאניש מיליטער בעזעצט מאנדזשוריען, בעזונדערס האט ער פראטעסטירט געגען בעזעצען די שטאט טשין טשאו, דער יאפאנישער פרעמיער האט דערקלערט אז ס'איז אומבעדינגט נויטיג צו בעפרייען מאנדזשוריע פון די... באנדיטישע עלעמענטען.

באלד נאכדעם האבען דעם יאפאנישען פרעמיער בעזוכט די אמבאסאדארען פון ענגלאנד און פראנקרייך און האבען איהם איבערגעגעבען נאטעס פון זייערע רעגירונגען וועלכע זענען פון זעלבען אינהאלט ווי די אמעריקאנישע נאטע.

דער יאפאנישער קרייצער „איזומא" און א ריי קריג-לופט-שיפען זענען ארויסגעשיקט געווארען קיין דיירען. א גרעסערע צאהל יאפאנישע ים-צעשטערער, קליינע קרייצערס האבען בעקומען א בעפעהל זיין מלחמה-גרייט.

פאריז, 26. (ספ. טעל.) דער יאפאנישער אמבאסאדאר וואס פערלאזט היינט פאריז, איז געקומען אין פראנצויזישען אויסערן-מיניסטעריום זיך געזעגענען פאר זיין אפפאהר, בריאן האט געהאט מיט איהם א שארפען געשפרעך וועגען דער לאגע אין מאנדזשוריע, ער האט פון איהם געפאדערט אז יאפאן זאל אויספיהרען די פערפליכטונגען וועלכע זי האט גענומען אויף זיך בנוגע דער פעלקער-ליגע.

בריאן האט אויך איבערגעגעבען אז ער האט בעקומען א נייע נאטע פון דער כינעזישער רעגירונג וועגען יאפאנישען מארש אין מאנדזשוריע.

דער יאפאנישער אמבאסאדאר האט דערויף גע ענטפערט אז איהם זענען נישט געווי בעקאנט די פערהעלטנישען און אז געוויס וועט די יאפאנישע רעגירונג אלץ אויפקלערען...

שאנכאי, 26. (ספ. טעל.) לויט די ידיעות פון מוקדען, דויערט נאך אלץ די אפענסיווע פון יאפאנישען מיליטער אויף טשאן-טשאא, נישט געקוט אויפ'ן העפטיגען ווידער-שטאנד, וואס עס שטעלט דאס כינעזישע מיליטער פון מארשאל טשאנג-טסור-ליאנג. האט ביי דער שטאט טשין-טשאו קומען פאר בלוטיגע שלאכטען ביי שטארקע פרעסט, וואס דער גרייכען ביז 25 גראד.

דאס פערנעהמען טשינג-טשאו דורך די יאפאנער דערווארט מען א ליאדע שעה.

האנדעלס-אפמאך צווישען פראנקרייך און רומעניען

פאריז, 26 (ספ. טעל.) דא איז אונטער-געשריבען געווארען א האנדעלס-אפמאך צווישען פראנקרייך און רומעניען.

אינ'ם אפמאך ווערען פאראויסגעזעהן געגענזייטיגע צאל-הנחות. די הנחות נעהמען ארום פראנצויזישע ווינען און אויטא'ס, ווי אויך רויה-שטאפען און רומענישע קארנען.

אונגארישע רעגירונג האט בעשלאסען אין פערלויף פון א יאהר נישט צו צאהלען איהרע אויסלענדישע חובות

דער בעשלוס בעדייט א באנקראט פון אונגארן

ווין 26. (ספ. טעל.) דער בעשלוס פון דער אונגארישער רעגירונג נישט צו צאהלען אין משך פון א יאהר איהרע אויסלענדישע חובות בעדייט פאקטיש — א באנקראט.

די אונגארישע רעגירונג האט ארויסגעגעבען א דערקלערונג אין וועלכען זי מאטיווירט איהר באנקראט (אדער ווי זי רופט דאס „מאראטאריום"). זי ווייזט אן, אז צוליב דער מורא'דיגער פרייזען-ירידה פון די פראדוקטען וועלכע אונגארן פלעגט ארויספיהרען קיין אויסלאנד, פליסט איין אין לאנד זעהר ווייניג אויסלענדישע וואלוטע און די רעגירונג האט דערריבער נישט קיין אויסלענדישע דעוויזען אויף צו צאהלען די חובות, דאס ביסעל אויסלענדישע וואלוטע, וואס די רעגירונג בעזיצט דארף פערנוצט ווערען קודם-כל אויף צו צאהלען די פראצענטער פאר דער הלוואה, וואס אונגארן האט אין יאהר 1924 בעקומען פון פעלקער-בונד.

כדי צו דערהאלטען דעם האנדעל-פערקעהר מיט אויסלאנד האט די אונגארישע מלוכה בעאמטע בעשלאסען צו פערקויפען אויסלענדישע וואלוטע די פירמעס, וועלכע דארפען צאהלען זייערע חובות אין אויסלאנד.

בודאפעשט, 26. (ספ. טעל.) צוליב דער שווערער פינאנציעלער לאגע פון לאנד, האט די רעגירונג בדעה צו פערפאכטען די אויסלענדישע פינאנסיסטען די אונגארישע טעלעפאנען, וועלכע געהערען איצט דער מלוכה. דער פינאנץ-מיניסטער באראן קאראני פיהרט שוין וועגען דעם אונטערהאנדלונגען מיט אן אויסלענדישער פינאנץ-גרופע.

50 פאסאזשירען דערטרונקען אין ים

צוליב א צוזאמענשטויס פון צוויי שיפען

טאקיא, 26. א שווערע קאטאסטראפע איז פארגעקומען אין דעם איסלאנד ים 50 מענשען זענען דערטרונקען געווארען. פון אסאקא נאך ... איז ... די שיף „קאנסיי מ... אין נעפעל האט זיך די שיף צוזאמענגעשטויסען מיט א צווייטער שיף „יאיקסיע מארו". די „קאנסיי מארו" איז באלד ארפגעזונקען אין ים און אלע 50 פאסאזשירען זענען דערטרונקען געווארען.

שירטען

מיט פאריזער שרינדען

ווי אויך פערטיגע שיילען ווערען ערשטקלאסיג און רעעל אויסגעארבייט צו ביליגע פרייזען

ביי קערש, סקווערראווא 15

לינקע אפיצינע, 1-שטער שטאק.

לאדזער יודישער קאמעראל-טעאטער אלעע 1-מ"ר מאי 2. דירעקציע: דוד צעלמייסטער

פאזישיוו 3 לעצטע געזעגנונגס פארשטעלונגען!

פון די בעליבטע ארטיסטען בערטא זאסלאווסקא און לעאן געטליבערמאן

היינט, זונטאג, 9 אווענד געזעגנונגס-פרייזען — אלע בילעטען נור 1 זלאטי

אלץ צוליב קינדער! טריאומף-פרעמיערע

די לעצטע, די בעסטע, דער גרעסטער רעקארד-שלאגער אין 3 אקטען מיט פ"ו נייע שלאגער-לידער, קופלעטען מיט אנטייל דאס 8 יאהריגע וואונדער-קינד לאלא אמזעל

די פיעסע „אלץ צוליב קינדער" איז איינע פון די אינטערעסאנטסטע אין וועל רעפערטואר און ווערט מיט'ן גרעסטען ערפאלג איבעראל געשפילט. א פראבלעם פון אונזער איצטיגען לעבען. די טיפען לעבעדיגע, אזעלכע, וואס איהר בעגעגענט זיי יעדען טאג, זייער טראגעדיע איז אייך נאהענט. קומט מיט אייערע פריינד אין בעקאנטע. איהר וועט האבען א סך פערגעניגען און דאס פאר עטליכע גראשן. דער אווענד וועט אייך לאנג בלייבען אין זכרון.

געדענקט, מיר האבען רעדוצירט אויף קריזיס-פרייזען!

מארגען, מאנטאג, 9 אווענד — פאזישיוו צום לעצטען מאל איינהייטס-פרייזען

„א הארץ, וואס בענקט" פערשיעטיגט נישט! צום לעצטען מאל!

אכטונג! מיטוואך, דעם 30-טען דעצעמבער הויבען זיך אן די גאסטשפילען פון לאדזער קאמעראל און קליינקונסט-טעאטער „ארארט" — קינסטל. אנפ. — מ. בראדערזאן.

„מ'לאכט פון דער וועלט"

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז
27 דעצעמבער 1931

אהן ארבייט אהן פרנסה

די סטאטיסטיק בעווייזט, אַז אין פוילען איז פערהאַן בלויז דריי פערטעל מיליאָן אַרבייטסלאָזע, אַנטקעגען זעקסטהאַלבען מיליאָן אַרבייטסלאָזע אין דייטשלאַנד.

אין פלוג זעהט עס אויס, אַז מיר לעבען דאָך אין אַ גן־עדן, אויב מ'זאָל רעכענען איטלעכען אַרבייטסלאָזען פאַר אַ פאָרשטעהר פון אַ דריי־קעפיגער משפחה, קומט אויס, אַז אין פוילען זענען פערהאַן איצט בלויז אַנ'ערך 6 פּראָצענט פון דער בעפעלקערונג, וואָס האָט נישט פון וואָס צו לעבען, בעת אין דייטשלאַנד — גאַנצע 25 פּראָצענט.

איז אָבער דאָ פערהאַן אַ גרויסער אָפּטישער טעות. די מעשה איז, וואָס די סטרוקטור אין פוילען איז אַ גאַנץ אַנדערע ווי אין דייטשלאַנד. די אָרימע פון די צוואַנציג מיליאָן דאָרפישע בעפעלקערונג אין פוילען קען נישט צוגערעכענט ווערען צו אַרבייטסלאָזע, נאָר צו סתם פרנסה'לאָזע, דערצו קומט נאָך צו דער מיליאָן איבעריגע יודען, וואָס איז אויך נישט אַרבייטסלאָז, ווייל ער האָט קיינמאָל נישט געאַרבייט, נאָר פרנסה'לאָז.

אויב מ'זאָל נאָך נעהמען אין בעטראַכט דעם נידעריגען לעבען־ניוואָ, פונ'ם פוילישען בירגער בכלל, אַפילו פון יענעם וואָס האָט שוין כלומרשט אַרבייט און פרנסה, וועט שוין דער גן־עדן פּאַקטיש פערוואַנדעלט ווערען אין אַ גהינום...

די קאָלאָסאַלע ציפער פון דער דייטשער אַרבייטסלאָזיגקייט איז אַ בעווייז פון דער גראַנדיעזער אינדוסטריעלער ענטוויקלונג אין דייטשלאַנד און אונזער מיניאַטור־ציפער איז אַ סימן פון אונזער אָפּגעשטאַנענקייט. וואָלט אונז די סטאַטיסטיק געגעבען די צאָהל מענשען, וואָס אַרבייטען נאָך איצט ביי דער שווערער און לייכטער אינדוסטריע אין דייטשלאַנד און די צאָהל אַזוינע אין פוילען, און אויך די פערדינסטען פון אַ דייטשען אַרבייטער לגבי אַ פוילישען, וואָלטען מיר ערשט דעמאָלט געבליבען בחרפה מיט אונזער „וואוילשטאַנד“...

אָבער אויך אין פוילען גופא מוז אַדורכגעפיהרט ווערען אַ פּאַראַלעל צווישען דער פרנסה־לאָזיגקייטן פונ'ם פויער און פונ'ם יודען.

די פויערישע פרנסה'לאָזיגקייט איז אַ מלוכה־פּראָבלעם, וועלכע די רעגירונג דאַרף און מוז לעזען, זי שטאַמט קודם פון דער ערד־קנאַפּקייט, וועלכע קען אין אַ גרויסער מאָס בעזייטיגט ווערען דורך אַ ראַציאָנעלער אַגראַר־רעפאָרם, ווי אויך דורך מעליאָריזאַציע פון פערשידענע ערד־שטחים.

דער זול, וואָס דערשטיקט דעם פויער, איז דער אַ מכה פון אַלע מדינות, און די וועלט איז שטאַרק פערנומען מיט'ן לעזען די דאָזיגע שווערע פּראָבלעם, פריהער אָדער שפעטער וועט אַנ'ענטפער אויף אָט דער האַרבער שאלה מוזען געגעבען ווערען.

און ווי שלעכט ס'איז נישט דעם כלל, האָט פונדעסטוועגען דער יחיד פונ'ם פויערשען שיכט זיינע אינדיווידועלע האָפענונגען און אויסזיכטען, איינצואָרדענען זיך ערגעץ ביי אַנ'אַמט אין דער מלוכה. חוצדעם זענען אויך זיינע הצטרכות'ן נישט קיין בעזונדער גרויסע, צוליב זיין אָרימקייט קען ער זיך נישט הויבען אויף אַ העכערען שטאַפּעל פון קולטור און ציוויליזאַציע, אָבער כל זמן ער שטייט אין דער נידער זענען זיינע יסודים נישט אַזוי גרויס.

דער יוד אָבער אויב ער איז פרנסהלאָז, איז ער פשוט ברויטלאָז, און אויך אויסגעמטלאָז. די יודישע פרנסהלאָזיגקייט איז נישט קיין מלוכה־פּראָבלעם, קיינער פערטראַכט זיך נישט וועגען בעזייטיגען איהר. דער יוד איז געשטראָפט פון דער געשיכטע מיט פרנסות, וואָס ווערען איצט צומאָלען אונטער'ן ראָד פון די רעפאָרמען אין די סאָציאַלע פערהעלטענישען, און די אַלטע איינגעוואָרצעלטע שנאָה צום יודען, אָדער פשוט דער עגאָאיזם פון די שטאַרקע און מאַכט־האָבענדיגע דערלאָזט נישט צו זוכען מיטלען, ווי אַזוי צו פערבעסערען די יודישע לאַגע, און, דער יודישער יחיד. וואָס איז אַרויסגעשטויסען געוואָר'ען פון דער קאַליע, איז לחלוטין אומבעהאָלפען, פאַר איהם איז נישטאָ קיין שום ווינקעל, וואו ער וואָלט זיך געקענט צוטוליען. אַלע אַמטען, די הויכע ווי די נידעריגסטע, זענען פאַר איהם הערמעטיש פערשלאָסען. דער יוד איז אויסגעשטעלט אויף פוילען אונטערגאַנג.

אָבער אויב די מלוכה האָט דאָס יודישע פּראָבלעם נישט אויפגענומען, איז דאָס ביי אונז אַ נאַציאָנאַלע פּראָבלעם, וואָס סאַר פון טיש נישט אַראָפּגיין, מיר טאָרען זיך נישט מיאש זיין, מיר מוזען קעמפען פאַר אַזוינע בעדינגונגען, אַז ווען די בעסערע צייט וועט קומען זאָלען מיר אויך קענען פון איהר געניסען צוגלייך מיט אַנדערע.

מיר מוזען מיט אַלע לעגאַלע מיטלען צווינגען די געזעלשאַפטליכע פאַקטאָרען אין פוילען, אויפצונעהמען דאָס יודישע פּראָבלעם און אַריינפאַסען איהר אין די ראַמען פון די אַלגעמיינע מלוכה־פּראָבלעמען, אין פוילען איז זעהר שלעכט, אַלעמען שלעכט אָבער די ענערגיע, וואָס ווערט אַנגעווענדעט אויף צו שאַפען בעסערע פערהעלטענישען, מוז זיין חל אויך אויף אונז, אַלעקוואַלען פון פרנסה און פון אַרבייט, וואָס מוזען געעפענט ווערען פאַר דער בעפעלקערונג פון דער פוילישער רעפובליק. סיי אויפ'ן געביט פון אינדוסטרי און האַנדעל, סיי אויפ'ן געביט פון ערד, סיי פון מלוכה־דינסט, מוזען זיין צוגענגליך אויך פאַר יודען.

די טאָליטישע פאָר־בעדינגונגען מוזען שוין איצט געשאַפען ווערען

ס. ב.

לעניז איז זיין פערזענליך לעבען

אינטערעסאנטע זכרונות פון פ. פ. ס.־ישען פיהרער דעפ. טשאפינסקי

דער בעקאנטער פעפעסישער פובליציסט און טעאָרעטיקער דעפ. קאזשימיעוזש טשאפינסקי האָט פערעפענטליכט א זעהר אינטערעסאנט קאפיטעל זכרונות פון זיין בעקאנטשאפט מיט לענינ'ען. טשאפינסקי איז א גוטער קענער פון דער רוסישער געשיכטע, ליטעראטור און אלגעמיינע פערהעלטנישען. ער האָט געהאט די געלעגענהייט צו שטעהן נאָהענט צו פיל אנגעזעהענע טוער פון דער רוסלענדישער רעוואָלוציאָנערער בעוועגונג, דערונטער אויך צו לענינ'ען. טשאפינסקי דערצעהלט, אז צו איהם האָט מען זיך געווענדעט פון קאָמוניסטישער זייט, צי ער וואָלט נישט וועלען געבען עפּעס מאַטעריאַלען וועגען לענינ'ען, ווייל אַלץ, וואָס האָט א שייכות צום פערשטאָרבענעם פיהרער פון דער רוסישער רעוואָלוציע, האָט פאַר די קאָמוניסטען א גרויסען ווערט. מען האָט איהם אויך געבעטען, ער זאָל געבען די בריף, וועלכע ער זאָל האָבען בעקומען פון לענינ'ען. טשאפינסקי ענטפערט דערויף, אז קיין בריף פון לענינ'ען בעזיצט ער נישט, צושטעלען מאַטעריאַלען די באָלשעוויקעס קאָן ער נישט, דעריבער האָט ער בעשלאָסען צו פערעפענטליכען דאָס, וואָס ער ווייסט וועגען לענינ'ען, אין דער פעפעסישער פּאַרטיי־פּרעסע.

די זכרונות פון טשאפינסקי'ן בעציהען זיך הויפּטזעכליך צו יענעם פעריאָד, ווען לענין האָט געוואוינט אין קראָקע און האָט פון דאָרט אָנגעפיהרט מיט דער באָלשעוויסטישער בעוועגונג. געווען איז דאָס א יאָהר־צוויי פאַר'ן קריג, ווען אין רוסלאַנד האָט זיך אַנגעהויבען אַנ'אויפלעבונג פון דער רעוואָלוציאָנערער בעוועגונג, לענין איז דאַן ספּעציעל געקומען און זיך בעזעצט אין קראָקע, ווייל דאָס איז געווען דער נאָהענטסטער און בעקוועמסטער פונקט, פון וואַנען ער האָט געקענט האָבען אינאויפהערליכע פערבינדונגען מיט רוסלאַנד. זיצענדיג אין קראָקע, האָט לענין רעדאַגירט די באָלשעוויסטישע צייטונג „פּראַוודאַ“, דעם חודש־זשורנאַל „פּראָסוועשטשעניע“ און דעם וואָכען־זשורנאַל „זוויעזדאַ“.

„איך בין געווען, — דערצעהלט טשאַפּינסקי, אין לענינס וואוינונג פיל מאָל. איך האָב קיין שום געמיינזאַמעס נישט מיט דער שפּעטערדיגער באָלשעוויסטישער אידעאָלאָגיע, וועלכע איך האָב אַזוי פיל מאָל קריטיקירט אָהן רחמנות מיינדליך און אין פערשידענע אויסגאַבען. אָבער איך מוז זאָגען אין נאָמען פון אמת. אַז סיי דאָס גאַנצע אַרט לעבען פון די לענינס, סיי ער אַליין האָבען געמאַכט אויף מיר זעהר אַ גוטען איינדרוק

דאָס לעבען זייערס איז געווען אויסערגעוועהנליך בעשיידען: ווען איך פלעג זיי טרעפען ביי טיי, פלעגט מען געוועהנליך צו דער טיי דערלאַנגען בלויז ברויט און מעהר גאָרנישט. דאָס גאַנצע לעבען איז געווען געווידמעט דער אַרבייט איבער אַרטיקלען און דער אָנפיהרונג מיט דער רעוואָלוציאָנערער בעוועגונג אין רוסלאַנד. איך וואָלט געזאָגט, אַז אין אַלעמען איז געווען אַנ'אַטמאָספערע פון גזירות און פון אָנגעשטרענגטע גייסטיגע אינטערעסען. אָהן אויפהער פלעגט זיך לענין בעראַטען מיט זינאָוויעוו און מיט אַנדערע טוער, וואָס פלעגען קומען צו איהם פון רוסלאַנד, איבער די אַרטיקלען און רעזאָלוציעס. בלויז זונטאָג פלעגט לענין און נאַדיעזשדאַ קאָנסטאַנטינאָוונאַ (קרופּסקאַיאַ, לענינס פרוי) זיך זעצען אויף ראָווערען און פאָהרען אין דער אומגעגענד, דער עיקר אין וואָלסקערוואַלד אוֹף ביעליאַני אָדער סקאַלי פּאַניענסקיע.

אָביעקטיוו מוז איך פעסטשטעלען, אַז פאַר דער לאַנגער צייט פון אונזער בעקאַנטשאַפט האָב איך נישט געקאַנט בעמערקען גאָרנישט, קיין שום פּרט פון פערזענליכען לעבען פון לענינען, וואָס זאָל אין וועלכער עס איז נישט מאָס מאַכען אַ שלעכטען איינדרוק. די דאָזיגע פערזענליכע אונאייגענניציגקייט לענינס, דעם דאָזיגען אַסקעטישען שטריך אין זיין כאַראַקטער מוזען איבעריגענס בעשטעטיגען אַפילו מענשען, וועלכע זענען צו איהם בעשטימט אויסערגעוועהנליך פיינדליך. איך האָב נישט לאַנג אַדורכגעקוקט אַסענדאַווסקיס בוך וועגען לענינען; עס פעהלט דאָרטען נישט קיין אַנטי־באָלשעוויסטישע אַנגריפע, אָבער וועגען לענינען פערזענליך קאָן דער מחבר נישט זאָגען קיין שום שלעכטס. איך שטרייך אונטער, אַז איך רעד דאָ אויסשליסליך וועגען לענינס פערזענליכען לעבען, וועגען זיין פערזענליכער אונאייגענניציגקייט, איך מייד נאַטירליך אויס לענינס פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר די שפּעטערדיגע געשעהענישען אין רוסלאַנד.

מענשען שטעלען זיך געוועהנליך פאָר לענינען, ווי אַ פינסטערען און טראַגישען פאַנאַטיקער. נאַטירליך, ער איז געווען אַ פאַנאַטיקער, אָבער אַ פינסטערער קיינמאָל נישט. אין זיין אומגעהן מיט מענשען איז ער גיכער געווען אַ פרעהליכער מענש מיט פול געלעכטער און לעבעדיגקייט. ווען ער פלעגט אַנטרעפען אויף אַ פאַקט, וואָס איז געווען איינגאַנצען אין ווידערשפּרוך צו זיין וועלט־אַנשויאונג, פלעגט ער זיך נישט דווקא עמפּערען, אָפטער פלעגט ער אַריינלעגען די דיקע פינגער פון די הענט אין די פאַכעס פון וועסטעל און פרעהליך לאַכען. ער איז געווען אַזוי זיכער אין זיין שטאַנדפּונקט, אַז יעדער אַנדער שטעלונג פלעגט זיך איהם אויסדאַכטען, ווי עפּעס אַ קוריאָז, פון וועלכען מען דאַרף גיכער לאַכען איידער זיך עמפּערען.

ער איז שטענדיג געווען צוגעלאָזען און גאַסטפריינדליך, אָבער ווען עס האָט זיך געהאַנדעלט אין זיין צייט, איז ער געווען זעהר שפּאָרזאַם, ווייל אַרבייט האָט ער געהאַט מיט יעדען חודש אַלס מעהר. יעדער אַרבייט פון רוסלענדישען אַרבייטער־לעבען האָט איהם זעהר אינטערעסירט.

א מדינה אין מזרח־אייראפא, וועלכע ווייס נישט אפילו פון אנטיסעמיטיזם

טאַלין, די הויפּטשטאָט פון עסטלאַנד. אמאָל האָט מען די שטאָט גערופן רעוועל, היינט האָט מען איהר משנה שם געווען און זי הייסט טאַלין. נישט קיין גרויסע אָבער אַ פריינדליכע שטאָט מיט אַ אוראַלטען יחוס־בריף, איהר ראַטהויז שטאַמט ערגיץ פון דרייצענטען יאָהרהונדערט. דער פּאַרלאַמענט פון עטליכע הונדערט יאָהר פריהער, א שטאָט מיט אייגענע מנהגים, טראַדיציעס און אייגענאַרטיגקייטען, אַ גרויסשטאָט, אַ מעטראָפּאָליע פון אַ לאַנד מיט אַ בעפעלקערונג פון 1 מיליאָן 115 טויזענד נפשות ביז 1918 — איז עסטלאַנד געוועזען אַ טייל פון דער רוסישער אימפּעריע. זי איז אין 1918 געוואָרען א זעלבסטשטענדיגע רעפּובליק.

בכלל זענען די עסטאָנער אַ פרידליך קולטורעל פאָלק, וועלכע לעבען בשלום מיט זייערע שכנים און אויך צווישען זיך; היטען שטרענג אָפּ די קאָנסטיטוציע, און פערהאַלטען זיך לאָיאַל צו די מעוטים, וועלכע לעבען אין זייער לאַנד. ביי היינטיגען טאָג לעבען אַלס נאַציאָנאַלע מינדערהייטען אין דער מדינה דייטשען, רוסען, יודען און שוועדען. אַ סימפּאַטיש פאָלק די עסטאָנער, נישט בלויז דער קלייגער בעאַמטער פּשוטער בירגער, נאָר אויך דער הויכער רעגירונגס - בעאַמטער ביז'ן סאַמע מלוכה פּרעזידענט בענעמען זיך מיט איין מיט יענער פּשוטער העפליכקייט, צו וועלכער עס איז שווער צו געפינען אַ גלייכען. איך האָב עטליכע שעה צייט פערבראַכט מיט דעם יונגען פּרעסע־שעף אין עסטאָנישען אויסערן מיניסטעריום, ה' זשאָרזש מער, אַ יונגער סימפּאַטישער פּאַרשטייער פון זיין פאָלק און פאַר דער גאַנצער צייט האָב איך איהם פערמאַטערט מיט מיינע פראַגען. ער האָט מיך אויפמערקזאַם אויסגעהערט, מיר פריינדליך געענטפערט אויף יעדער זאַך, אָנגעגעבען אַלע דאַטען און ציפערן וואָס האָבען אַ שייכות מיט עסטלאַנד און עסטאָנישע יודען און מיר פּערזענליך בערט דאָס ביי איהם, אַזוי גוט ווי ביי יעדען עסטאָנער, איז נישט פערהאַן קיין אונטערשיד פון אַ יוד אָדער אַנ'אַנדער מיעוט ביז אַ אמת'ן עסטאָנער.

עסטלאַנד איז דאָס איינציגע לאַנד, וועלכער [...] געגעבען איהרע נאַציאָנאַלע מינדערהייטען די אויטאָנאָמיע ווי עס איז פאָרגעזעהען אין קאָנסטיטוציע.

(קאָרעספּאָנדענץ פון עסטלאַנד צום „נייעם פאָלקסבלאַט“

— ביי אונז אין עסטלאַנד איז נישט פערהאַן קיין יודען־פראַגע — ערקלערען מיט שטאָלץ די אָפיציעלע פּערזענליכקייטען פון דער נישט־יודישער בעפעלקערונג.

קיין אינטערוויוס גיט נישט דער מלוכה־פּרעזידענט, אָבער כתם אַזוי אויף אַ געשפּרעך נעמט ער אייך גערן אויף, די צערעמאָניע איז אַ גאָר איינפאַכע: איהר מעלדעט זיך אָן ביים אַדיוטאַנט, אַ ליבענסווירדיגער אָפיציר, וועלכער בעשטימט אייך די צייט.

דער פּרעזידענט, אַנ'עלטערער ליבענסווירדיגער הער אין א גרויסען אַנציג, קומט מיר ענטקעגען צום טיר: — ביטע, נעמען זי פּלאַץ. — דאָס געשפּרעך גהט אָן אין א פריינדליכען — כ'וואָלט באַלד זאָגען א היימישען טאָן. דער פּרעזידענט איז אויסגעצייכענט אינפאָרמירט אין אַלע יודישע פראַגען. נישט בלויז פון עסטלאַנד, נאָר אַפילו אויך פון ארץ ישראל. אונזער געשפּרעך איז אַרויסגעקומען אויף דער שפּראַכען־פראַגע און די יודישע שולען פון עסטלאַנד און דאָ האָט זיך דער מלוכה־פּרעזידענט אַרויסגעזאָגט זעהר סימפּאַטיש צו דער העברעאישער שפּראַך הגם ער און די גאַנצע עסטאָנישע רעגירונג נעמט נישט קיין שטעלונג צו ענינים וועלכע האָבען א שייכות מיט אינערליך יודישע פראַגען.

ווי גייט עס יודען אין פרנסה? נעהמענדיג אין בעטראַכט דעם וועלט־קריזיס, גייט יודען אין עסטלאַנד נישט שלעכט. יודישע פרנסות זענען נאַטירליך צום גרעסטען טייל באַזירט אויפ'ן מסחר פערהאַן אויך יודישע פאַבריקאַנטען. פערהאַן אויך א קליינע יודישע אַרבייטער־בעוועגונג אָבער אַלעס איז דאָ געוועהנליך אין מיניאַטור־פאָרם.

אויסער אייגענע היימישע כלל־טוערײ איז עסטלאַנד אויך אין א שטאַרקען קאָנטאַקט מיט דער יודישער וועלט און עסטנישע יודען האָבען אָפענע אויגען, א וואַרים געפיהל און אויך אַנ'אָפענע קעשענע פאַר אַלץ, וואָס עס קומט פאַר אין דער גאָרער וועלט. די געזעלשאַפטליכקייט איז דאָ ענטוויקעלט אויף א הויכען ניוואָ. עס איז פערהאַן אין רעוואַל א יודישער קלוב, אין וועלכען עס קומען אָפט פאַר פאָרטראַגען, פערזאַמלונגען און יודען קומען סתם אַזוי אַריין איבער'ן טאָג אויף בײנאַכט לייענען א „בלאַט“ און כאַפּען א שמועס מכח געזעלשאַפטליכע ענינים. א צווייטער, א יודיש־סטישער קלוב, טראָגט דעם נאָמען פון חיים נחמן ביאַליק.. יעדער פון די צוויי קלובען האָט א ביבליאָטעק.

אין דער בעריהמטער דאָרפּאַטער אוניווערזיטעט, אין דער צווייטער גרעסטער שטאָט פון עסטלאַנד לערנען א היבשע צאָהל יודישע סטודענטען וועלכע זענען מוסטערהאַפט אָרגאַניזירט און אַלמ א קלוב פון כמעט דער גאַנצער יוגענד דינט זייער „קאָנוועט“ די סטודענטען־היים וועלכע איז אָרגאַניזירט לויט'ן דייטשען מוסטער.

אַנ'אינטערעסאַנטען פאַל פון זעלבסטאויפּאָפּפערונג פון אַ יודישער כלל־טוער'קע איז דאָ כדאי צו פערצייכענען. א פרוי פון א בעוואוסטען רעוועלער דאָקטאָר האָט זיך אויף אַזוי ווייט געווידמעט דער קרן־היסוד־אַרבייט און האָט איהר טעטיגקייט אויסגעבר־יטערט איבער די גרעניצען פון עסטלאַנד און נאָך א רייזע, האָט איהר מאַן איהר דערקלעהרט, אַז אויב זי וועט אויף ווייטער זיך צופיל אָפּגעבען מיט כלל־טוערײ, וועט ער געצוואונגען זיין זיך מיט איהר צו גט'ן. די פרוי האָט דערויף קיין אכט נישט געלעגט און איז ווייטער אַנגעגאַנגען אין איהר טעטיגקייט און ער, דער מאַן, האָט געהאַלטען וואָרט און איהר געגעבען א גט.

צ. ה. וואַקסמאַן.

געוו. אסיסטענט פון די קליניקען פון אוניווערזיטעט אין בערלין

Dr. med. STARKER

וענערישע, הויט, האר און בלאז־קראנקהייטען

12 שרודמיעסקא 12

טעל 126-87

נעהמט אָן פון 9—11 און פון 4—8 אָוונד.

זונטאג און יום־טוב פון 9 ביז 1 מיטאָג.

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פרייזן

טראגעדיעס פון פיער הונדערט יודישע פרויען אין אמעריקא

מען לאזט נישט אריין קיין אמעריקא זייערע מענער מיט וועלכע זיי האבען געהייראט אין אייראפע

(בריף פון ניו־יארק)

מ'קאן פערשטעהן, אז נישט פון תענוג, מסתמא, פאהרט א יודיש מיידעל פון אמעריקא אויש קיין פוילען, זוכען א חתן. דאס טוט זי נאכדעם ווי זי האט שוין איינגעזעהען, אז . . א קאן זי נישט געפינען קיין פאסיגען זיווג פאר זיך. געוועהנליך איז דאס א מיידעל, וואס קאן נישט און וויל נישט א כלה ווערען פאר אבי־וואסער יונגע־מאן. זי אליין מעג, זיך זיין אמעריקאניזירט, רעדען די שפראך פון לאנד און אפילו שוין זיין א בירגערין און איהר אייגענעם זכות; דאס הייסט — האבען אליין דורכגעמאכט דעם נויטיגען עקזאמען און ארויסבעקומען איהרע בירגער־פאפירען. אבער איהר איז פארט נעהנטער צום הארצען א יונגערמאן, וואס איז מעהר אייראפעאיש, אין גייסט און אין זיין קוק אויפ'ן לעבען, איידער דער היינטיגער דורכשניטליכער יודישער יונגערמאן אין אמעריקא; און אזוי ווי אזוינע יונגעלייט, די מעהר אייראפעאישע אין גייסט, זענען היינט, זינט דעם אפשטעלען פון אימיגראציע, פערהאן זעהר ווייניג אין אמעריקא, מוז אזא מיידעל פאהרען איהם זוכען אין דער אלטער היים. על־פי־רוב איז אט דאס טאקע די סיבה, וואס א סך איינגעוואנדערטע יודישע מיידלעך פון אט דעם טיפ איילען זיך דא צו ווערען פול־בערעכטיגטע בירגערינס; ווי אמעריקאנער בירגערינס האפען זיי צו קאנען גרינגער אויספיהרען זייער בעגעהר — חתונה צו האבען מיט אן'אייראפעאישען יונגענמאן.

פערהאן דא אויך אזוינע יודישע מיידלעך, וואס האבען געלאזט חתנים אדער געליבטע אין דער אלטער היים, און זענען אליין לכתחילה געקומען אהער מיט'ן געדאנק צו ווערען דא אמעריקאנער בירגערינס און דערנאך אהיימקומען, חתונה האבען מיט'ן בעשערטען און מיט איהם צוריקפאהרען קיין אמעריקא שוין ווי מאן און ווייב. איז דאס אן עילה? געוויס נישט! עס שטעקט דערין, דאכט זיך, אויך נישט קיין שום געפאהר פאר אמעריקא. א סימן — האט דאך אמעריקא אליין בעוויליגט אזוינע יונגעלייט די פריווילעגיע אריינגעלאזט צו ווערען אהער אין לאנד אונטער אן'אזוי גערופענער „פרעפוירד קוואטא", דאס מיינט, אז אזא מין אימיגראנט א מאן פון אן'אמעריקאנער בירגער'ין, האט דעם פארצוג איבער אנדערע אימיגראנטען דערמיט וואס ער איז בערעכטיגט צו זיין פון די ערשטע אין דער קוואטא, וואס איז בעשטימט פאר זיין לאנד. זעהט מען דערפון, אז אפילו דאס אום־יושר'דיגע קוואטא־געזעץ האט דא געמוזט האנדלען אביסעל יושר'דיגער.

און אויפ'ן סמך טאקע פון אט דעם בירעקעל פריווילעגיע זענען א סך איינגעוואנדערטע יודישע מיידלעך, נאכדעם ווי זיי זענען געווארען פול־בערעכטיגטע בירגערינס, געפאהרען פון דאנען צוריק אין דער אלטער היים און האבען דארט חתונה געהאט מיט זייערע געליבטע, וואס האבען אויף זיי געווארט, אדער מיט די יונגעלייט, וואס זיי האבען דארט אויסגעוועהלט. אבער... אט דא קומט דער טרויעריגער „אבער", וואס האט שוין פעראומערט דאס לעבען פון הונדערטער אזוינע יודישע טעכטער, נאטוראליזירטע אמעריקאנערינס:

פאר די [illegible] האט אפילו דאס [illegible] און אום־יושר'דיגע קוואטא־געזעץ אויסגעזעהען צו מילד, האבען זיי אלץ געזוכט תחבולות, ווי אזוי נאך ענגער צו פערציהען דעם שטריק ארום האלז פון די וואגלער. האט זיך אונטערגערוקט דער קריזיס אין אמעריקא, וואס איז געווען פאר זיי אן'אויסגעצייכנעטער אויסרייד. האט מען שוין נישט געווארט אויף קיין ווייטערדיגע געזעצען, נאר מען האט זיך גענומען צו אדמיניסטראטיווע מיטלען: מ'האט איבערגעגעבען די גאנצע מאכט און די פולע דעה צו די אמעריקאנער קאנסולען אין אייראפע, זיי זאלען אליין בעשטימען, וועמען צו בעוויליגען וויזע און וועמען נישט. די דאזיגע מאכט האט זיי געגעבען, ווי בעקאנט, פרעזידענט הובער אליין. דערביי האט מען יעדען קאנסול געגעבען צו פערשטעהן, אז ער זאל שטארק מקפיד זיין, ווען ער בעוויליגט א וויזע. די קאנסולען האבען פערשטאנען דעם וואונק און האבען אנגעהויבען אזוי שטארק קלייבען, איבערקלייבען און דורכזיפען — ביז עס איז כמעט נישט געבליבען וועמען צו געבען וויזעס. זעהען מיר, למשל, אז אין משך פון די פערגאנגענע צוועלף חדשים איז פון דער שטארק־געשניטענער און בצמצום'דיגער געזעצליכער קוואטא פאר פוילען געבליבען קוים א צעהנטעל, וואס האט זוכה געווען צו געווינען דעם קאנסול'ס גנאד און בעקומען א וויזע; גאנצע ניינציג פראצענט פון דער שוין פריהער־געשניטענער קוואטא האט דער קאנסול אראפגעשניטען.

פערשטעהט מען שוין, וואס פאר א ווערט עס האט, ביי אט אזא מין אדמיניסטראטיווער „יושר־דיגקייט". אזא קלייניגקייט ווי די פריווילעגיע פון „פרעפוירד קוואטא". זענען א פאר הונדערט יונגעלייט אין פוילען אליין געבליבען שטעקען מיט זייערע „פריווילעגיעס" און קאנען זיך נישט ארויסריהרען. איז שוין איבעריג צו זאגען, וואס פאר א שווערער קלאפ דאס איז פאר די הונדערט'ער יונגע ווייבלעך, אמעריקאנער בירגערינס, וואס זענען געפאהרען אהין, דארט חתונה געהאט און צוריקגעקומען — „עגונות".

און שווער איז דאס געמיט ביי די דאזיגע ווייבלעך; ס'איז באמת א רחמנות אויף זיי! זוכען זיי הילף דא און דארטען, פאהרען קיין וואשינגטאן, שלאגען אפ די טיר'ען אין סטייט דעפארטאמענט — ס'העלפט דערווייל ווי א טויטען ביינקעס.

תחילת האט מען פון סטייט־דעפארטאמענט אנגעפיהרט אונטערזוכונגען און אויספארשונגען; מ'האט געשיקט רופען די דאזיגע ווייבלעך, זיי אויסגעפרעגט: וואו זיי ארבייטען, ביי וואס, ווי לאנג, וויפיל זיי פערדינען א וואך און וויפיל זיי האבען אפגעשפארט. אט דער מין אויס[illegible] האט זיך איבערגעחזר'ט א פאר מאל. פאר די ארימע ווייבלעך איז דאס אפט געווען ממש ווי [illegible] „אינקוויזיציע" דורכצוגעהען. נישט זעלטען זענען זיי אפילו אפען בעליידיגט געווארען פון די דאזיגע אינקוויזיטאר'ען. און איצט, נאך אט דעם אלעמען, איז דער סטייט־דעפארטאמענט ארויסגעקומען מיט אן'ענטגילטיגען אפזאג: מען וועט די מענער פון אט די אמעריקאנער בירגערינס נישט געבען קיין שום פריווילעגיעס; זיי זענען נישט בערעכטיגט. אזוי — דער פסק!

נאהענט צו פיר הונדערט אזוינע אומגליקליכע יונגע יודישע טעכטער זענען פערהאן היינט אין ניו־יארק אליין. די מעהרסטע פון זיי זענען פון פוילען, האבען חתונה געהאט אין פוילען און ווארטען אויף זייערע מענער. אנדערע האבען שוין קינדער, קליינע קינדער, פערשטעהט זיך, און צוליב דעם, אז די קינדער זאלען געבוירען ווערען אין אמעריקע, האבען די מוטערס נישט געקאנט בלייבען ווארטען אין אויסלאנד, ביז זייערע מענער וועלען קריגען די וויזעס און קאנען מיטפאהרען; דערמאלט וואלט דאך נאך צוגעקומען די צרה פון א וויזע פאר'ן קינד, וואס איז געבוירען געווארען אין אויסלאנד. האבען די מוטער'ס דעריבער זיך געאיילט צוריק קיין אמעריקע, כאטש אויסמיידען די דאזיגע צרה. איצט זיצען אויך אט די מוטער'ס מיט זייערע קליינע קינדער און ווארטען אויפ'ן טאטען און פאטער אבער ווי לאנג קאן מען ווארטען?

ב. לינדער.

דער נייער שפאנישער אויסערן־מיניסטער זולועטא

2 יודישע בחורים פערגוואלדיגען א קריסטין

און ווערען פערמשפט צו 3 יאהר אויסבעסערונגס־הויז

דעם 6־טען יולי ה.י. האט די צוואנציג־יעהריגע איינוואוינער'ין פון מאזאוועצק מיקלאשאווצע קאזשימיערא ראמובינא געמאלדען דער פאליציי, אז אויפ'ן וועג צווישען לונגע און טשעלאנג איז זי אין וועלדעל בעפאלען געווארען דורך צוויי יודישע בחורים, וועלכע זאלען איהר האבען פערגוואלדיגט, דראהענדיג איהר מיט רעוואלווער'ען.

די פאליציאישע אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט אז די אנפאלער זענען דער 28־יעהריגער משה קארנגאלד און דער 19־יעהריגער משה נאוואק.

אין גאנג פון דער אויספארשונג איז קארנגאלד ארויסגעלאזט געווארען ביז'ן פראצעס אונטער א קויציע פון פינף הונדערט זל. נאוואק איז געבליבען זיצען.

דער פראצעס פון ביידע בחורים איז בעטראכט געווארען אין קרייז־געריכט אין גראדנע.

דער פראצעס איז געפיהרט געווארען ביי פערמאכטע טירען.

אלס עדות מצד דער בעשולדיגונג איז ארויסגעטרעטען די געליטענע אליין א יונגע, בלאנדע, נישט מיאוסע שיקסע ווי אויך איהר שוואגער.

מצד דער פערטיידיגונג האבען זיך געמאלדען עטליכע בחורים וועלכע האבען געטענה'ט, אז די בעשולדיגטע קארנגאלד און נאוואק זענען ביי דער געליטענער נישט געווען די ערשטע, מחמת זי האט שוין פריהער אויך מיט זיי געהאט בעציהונגען.

נאך א שעה'דיגער בעראטונג האט דאס געריכט פערארטיילט ביידע בעשולדיגטע צו דריי יאהר אויסבעסערונגס־הויז.

אין די מאטיווען פון אורטייל האט דער געריכטס־פארזיצער אנגעוויזען, אז די בעשולדיגטע האבען בעגאנגען ראזבויא'ן אין וועלדעל, איהר אנידערגעווארפען אויף דר'ערד. איינער האט איהר צוגעהאלטען, דער צווייטער האט פון איהר אראפגעריסען די אונטערוועש, און דאן האבען זיי ביידע איהר פערגוואלדיגט. וואס ס'איז שייך דעם פאקט, וואס די געליטענע האט ערקלערט פאר'ן געריכט, אז זי איז געווען א בתולה, אין דער צייט ווען די מעדיצינישע עקספערטיזע האט פעסטגעשטעלט אז זי האט שוין פריהער געהאט פערלוירען איהר צניעות ענדערט נישט דעם דאזיגען אומשטאנד דעם פערברעכען, גלייכצייטיג האט דאס געריכט נישט געשענקט קיין צוטרוי די ערקלערונגען פון די פערטיידיגונגס־עדות און פעסטגעשטעלט, אז נאכ'ן ענטדעקען דעם פערברעכען איז מצד די בעשולדיגטע געמאכט געווארען א פרוב אונטערצוקויפען די געליטענע, אז זי זאל צוריקציהען איהר אנקלאגע.

דאס געריכט האט דעריבער געהאלטען די שולד פון די אנגעקלאגטע פאר פולשטענדיג דערוויזען, און זיי פערמשפט יעדערען צו 3 יאהר תפיסה, בעמענדיג אין אכט אבער די מילדערנדע אומשטענדען האט דאס געריכט אנשטאט שווערע תפיסה זיי געגעבען אויסבעסערונגס־הויז.

אויפ'ן פארשלאג פון פראקוראר איז די קויציע פון קארנגאלד'ן אפגעשאפט געווארען. און ער איז צוזאמען מיט נאוואק'ן אויך געווארען אפגעפיהרט אין תפיסה.

לייענט און פערשפרייט

„פאלק און לאנד"

צענטראל־ארגאן פון דער ציוניסטישער ארב.־פארטיי „התאחדות" אין פוילען

אבאנירט יעדען פרייטאג

„פאלק אין לאנד" איז די טריבונע פון דער העברעאישער פאלקס־סאציאליסטישער בעוועגונג אין ציוניזם. אבאנאמענטס פרייז: א קווארטאל — 3 זל., א חודש — 1 זל. אדרעס: רעדאקציע און אדמיניסטראציע „פאלק אין לאנד" לאדז, פאסט־פאך 250. אדרעס פאר געלד זענדונגען:
P. K. O 64-322. Żydowski Bank Ludowy.

„SANATO"

כירורגיש־ווערכנעריז־אנשטאלט

אגראדאווא 10, טעל. 213-57

1־טע און 2־טע קלאס

גינעקאלאגיש־ווערכנעריז־אבטיילונג

ד"ר מעד. ש. איינער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד. רייכלער־סוריאנסקא ד"ר מעד. ו. אייכנער

פרייז פון א געבורט

אין 2־טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס־מיטלען

200 זל.

אויפזיכט איבער'ן קינד ד"ר מעד. י. פאלאכעו

כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאנטאר

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90

ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען, מענער־שוועכע. אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען.

נעמט אן פון 2–8 און פון 5–9 אווענד.

בעזונדער ווארטע־צימער פאר פרויען

ווי אזוי איך בין געקומען צו דער ביהנע

.2

נישט לאנג האב איך מיך אבער געקענט אויפהאלטען אין מיין שטעטעל. איך האב מיך שוין נישט געקענט צוגעוואוינען צו דער קליינשטעטעלדיגער שטילקייט און אומעטיגקייט, ס'האט מיך געצויגען אין דער ברייטער, שעהנער, רוישיגער וועלט.

צום גליק, האט פונקט אין אונזער שטעטעל, בעזוכט א יודישע טרופע, דער אנפיהרער פון דער טרופע איז דאן געווען מיין איצטיגער מאן צימבאליסט.

דערוויסענדיג, אז ס'איז געקומען א טרופע האב איך מיך באלד געמאלדען, איך בין אריין אונטער די קוליסען. איך האב דערצעהלט, אז איך בין שוין אן'ארטיסטקע מיט א פערגאנגענהייט מיט וואסערע אסען איך האב שוין געשפילט. דער דירעקטאר האט געזעהן, אז ער האט נישט צו טון מיט עפיס א „יאלהאוועקע", נאך א קורצע אונטערהאנדלונג זענען מיר פערטיג געווארען. איך האב פערפאקט מיין באגאזש, וואס איז בעשטאנען... פון א קליין האנד־טעשעל. מיר האבען געוואנדערט פון שטאט צו שטאט, ביז מיר זענען אריין קיין גאליציען אין יעדען גאליציש שטעטעל האבען מיר אויפגעשטעלט געצעלטען, און מיר האבען דערלאנגט די סחורה". דא בין איך שוין א שטיקעל „סטאר". איך שפיל שוין פאוואזשנע ראלען, און ס'איז געגאנגען א גאנג....

כ'זאל זאגען, אז ס'איז מיר געווען גוט? וויל איך נישט זאגען קיין ליגען.. ס'האט נישט איינמאל געטראפען, אז אנשטאט א נאכט־עסען, האב איך מיך געלעגט שלאפען — מיט א ראל פון א זאטער גרעפין אדער פון א מיליאנער'ס א כלה...

די „שרעקליכסטע זאך אין מיין לעבען, איז אבער געשעהן אויף די קרעסען. דא איז געשעהן עפיס „שרעקליכעס" — מיין דירעקטאר צימבאליסט האט מיך בעהערט" ...מיט א קידושין־רינג.

— רעגינקע — האט ער צו מיר געזאגט. איך דארף אייך זאגען צוויי ווערטער, און ער האט טאקע געזאגט צוויי ווערטער: — „הרי את..."

נאך אונזער חתונה, האט זיך דאס מזל פערבעסערט. מיר האבען זיך געלאזט איבער די גרויסע שטעט, ווי ראוונע, לוצק, פינסק, בריסק, ביאליסטאק. אין ביאליסטאק האבען מיר געשפילט גאנצע צוויי יאהר. מיר האבען זיך אזוי איינגעלעבט אין ביאליסטאק, אז מ'האט אונז גערופען, די „ביאליסטאקער טרופע"".

מיר שפילען דאן אין לעמבערג און אין קאליש, און פון קאליש בין איך אנגאזשירט געווארען קיין לאנדאן, וואו איך האב געשפילט א גאנצען סעזאן. שפעטער האבען מיר געשפילט אין ווין. אין ווארשא, וואו איך האב געשפילט מיט גרויס ביפאל.

ס'דערמאנט זיך מיר א טשעקאווע עפיזאד.

אין יאהר 1920 בעת דער פויליש־באלשעוויסטישער מלחמה האבען מיר אין זשעשאוו געשפילט צוזאמען מיט מאקס באזשיק — א לאדזער קינד. איצט שפילט ער מיט גרויס ביפאל אין לאנדאנער פאוויליאן־טעאטער.

פלוצלינג האבען די באלשעוויקעס בעלאגערט די שטאט, אין די גאסען האט מען געכאפט יונגעלייט צו דער ארבייט. אין מיטען דער פארשטעלונג פון „קעניג ליר", האט מען צימבאליסטען ארויסגענומען פון דער סצענע, מיט דער בארד און גרים איז ער אוועקגעפיהרט געווארען און די פארשטעלונג איז צוליב דעם איבערגעריסען געווארען. באלד איז ער אבער בעפרייט געווארען און מיר זענען געפאהרען קיין ווארשא. אין קאלושעק האט באזשיק פערקויפט א טייל שמעק־טאבאק און פאר דעם געלד האט ער ביים [illegible] געקויפט צוויי פאר ווורשטלעך, מיט וועלכע מיר האבען זיך געשפייזט ביז ווארשא.

איצט האט מיך דער צופאל געבראכט קיין לאדז — די שטאט לאדז מיט דעם הארציגען טעאטער־עולם וועט אייביג בלייבען אין מיין זכרון.

רעגינא צוקער.

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE

ZIELONA 6.

Telefon 12-333

tel. 12-333

tel. 12-333

רטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אלע פלוצימדיגע פארפאלען צו יעדער צייט ביי טאג און ביי נאכט ווי אויך אין אלע אקושעריע און גינעקאלאגישע הילף.

הונגער איז שמד צווישען די יודישע קינסטלער אין פּאַריז

(קאָרעספּאָנדענץ פון פּאַריז)

דער היי־יאָהריגער ווינטער איז נישט ווי אין די אַמאָליגע צייטען. עס איז שווער דאָס לעבען אויפ'ן מאָנפּאַרנאַס. קינסטלער דרעהען זיך אַרום אָהן אַרבייט און מען פערדינט נישט קיין סאַנטים. עס איז אַ קריזיס, און דער עולם קויפט נישט קיין בילדער.

איז טאַקע איצט שלעכט, און עס איז שטאַרק נישט היימליך אויפ'ן מאָנפּאַרנאַס. נישטא די אַמאָליגע זאָרגלאָזיגקייט, פערשוואונדען דאָס אַמאָליגע פערגעסען זיך. אַז די פיל טויזענטער קינסטלער. אַפילו די בעריהמטע צווישען זיי, וואָס פאַר זייערע בילדער האָט מען געצאָהלט די שווערע דאָלאַרען, — מוזען איצט טראַכטען און זאָרגען, פון וואַנען נעמט מען איבער־צולעבען דעם מאָרגענדיגען טאָג. איז איצט אַ שווערע צייט אויף דעם מאָנפּאַרנאַס אין פּאַריז. די נויט האָט זיך אַריינגעכאַפּט און געענדערט דאָס גאַנצע לאַנד.

און דער וועה־געשריי פון דער נויט האָט זיך דערהערט פון די יודישע קינסטלער אין פּאַריז. זיי לעבען אויך אויפ'ן מאָנפּאַרנאַס אין די פיל טויזענטער. אין די גוטע צייטען ווייסט מען גאָרנישט וועגען דער גרעסטער צאָהל פון זיי. מען הערט נאָר פון די בעריהמטע, וואָס האָבען זיך שוין דערשלאָגען אַלע אַנדערע פון דער גרויסער, גרויער מאַסע יודישע קינסטלער אין פּאַריז לעבען זיך זייער לעבען. יעדער איינער שלאָגט זיך דורך אַ וועג, אין דער אָדער יענער בילדער־גאַלעריע, מאָלט נאָר פאַר איהר און קריגט דערפאַר זיינע מאָנאַטליכע שכירות. אָדער ער איז אַ פרייער מענש, אַ „פרייער קינסטלער", האָט זיך זיינע פריינט, וואָס שעצען זיין קונסט, זענען קונים פון זיינע בילדער — און ער מאַכט אויך אַ לעבען. אָבער יעדער איינער האַלט זיך אָפּגעשלאָסען פאַר זיך, ווי אַזוי און וועמען ער פערקויפט זיינע בילדער — דאָס זענען געהיימנישען, וועלכע מען דאַרף קיינעם נישט דער־צעהלען, ווייל מען קאָן דאָך טאַקע אויסכאַפּען... און אין אָוונט טרעפט מען זיך אויפ'ן מאָנפּאַרנאַס אין קאַפע און מען פּראָוועט דעם מאָנפּאַרנאַס לע־בען, וואָס פערשווינדט אַזוי יעדען איינעם ביז צום פערגעסען אַלע זאָרגען.

דאָס אַלץ איז אָבער געווען פריהער, אין די גוטע צייטען. איצט הערט זיך איין וועה־געשריי: יודישע קינסטלער אויפ'ן מאָנפּאַרנאַס אין פּאַריז הונגערען!

פיל הונדערטער יודישע קינסטלער אין פּאַריז האָבען נישט אויף קיין מאַלצייט, קאָנען נישט בעצאָהלען פאַר זייערע אַטעליעס האָבען אויך נישט גאַנץ אָפט צו בעצאָהלען פאַר דער קאַפע אויף מאָנ־פּאַרנאַס...

דאָס איז אַ טרויעריג בילד, דאָס איז דאָס טרויעריגסטע בילד, וואָס דאָס לעבען אַליין, — נישט נאָר די מאַלער — קאָן אויסמאָלען... און אין דעם טרויעריגען בילד פון דעם איצטיגען לעבען פון דער גרויסער מאַסע פון די יודישע קינסטלער אין פּאַריז — זענען פערהאַן צוויי ווינקלען, וואָס

דער בעריהמטער לופט־פליהער קינגספאָרד סמיט, איז געקומען צו פליהען פון אויסטראַליען קיין לאָנ־דאָן מיט אַ טראַנספּאָרט פּאָסט.

וואַרפען אָן אויף אייך אַ גאַר בעזונדערען אומעט און דערשלאָגען אייך אינגאַנצען. דאָס זענען: זעלבסטמאָרד און שמד. אָט די צוויי זאַכען האָבען זיך גענומען שטאַרק פערשפרייטען צווישען אונזע־רע נויטליידענדע, הונגערענדע יודישע קינסטלער אויפ'ן מאָנפּאַרנאַס אין פּאַריז. איהר וועט פרעגען: וואָס האָט צו טאָן איינס מיט'ן צווייטען, ווי קומט זעלבסטמאָרד צו שמד, און שמד — צו זעלבסט־מאָרד? האָבען מיר דאָך אָבער צו טאָן מיט קינסט־לער, מאָדנע מענשען, און וויבאַלד אַזוי — הערט שוין אויס אַ גענוג מאָדנע, סענסאַציאָנעלע גע־שיכטע:

אין פּאַריז עקזיסטירט אַ גאַנצע אָרגאַניזאַציע, וועלכע האָט זיך געשטעלט פאַר איהר ציל אַריינ־צוכאַפּען יודישע קינסטלער אין נעץ פון שמד. די אָרגאַניזאַציע „אַרבייט" אויפ'ן מאָנפּאַרנאַס. זי עק־זיסטירט שוין לאַנג און בעשטעהט טאַקע פון קינסטלער־משומדים, וועלכע האָבען זיך אַליין גע־לאָזט אַריינכאַפּען אין דער נעץ. אָנגעהויבען האָט מען אָט די שמד־צערעמאָניעס פאַר וואָילטאָג, ווייל אַ פאַר קרענקליכע פראַנצויזיש־יודישע שרייבער און מאָלער האָבען זיך אַרומגעטראָגען מיט מאָדנע גע־דאַנקען וועגען יודען־קריסטען. נישט האָבענדיג וואָס צו טאָן, האָט מען זיך געדרעהט דעם קאָפּ מיט פוסטע נאַרישקייטען, און עס איז אַפילו געוואָ־רען אַזאַ „מאָדע" זיך צו שפּילען מיט שמד־צערע־מאָניעס און פרידיגען שפּעטער עפּעס מאָדנע, ער־קלעהאַפטיגע געדאַנקען, אַז נאָכ'ן שמד'ן זיך זענען זיי נאָך געוואָרען „בעסערע", ריכטיגערע יודען...

אויף אַזאַ קרומען וועג האָבען זיך אַוועקגע־לאָזט איניגע פראַנצויזיש־יודישע שרייבער און מאָ־לער. אָט די אַלע משומדים פיהרען שוין איצט אַ גאַנצע אַגיטאַציע, זיי זענען געוואָרען די מיסיאָ־נערען. און איצט, אין דער שווערער צייט, ווען יודישע קינסטלער הונגערן, מאַטערען זיך, האָבען אָפּט נישט, מיט וואָס דעם טאָג איבערצולעבען, — האָבען די משומדים, די מיסיאָנערען אויף מאָנ־פּאַרנאַס בעזונדערס פערלייגט זייער נעץ. זיי קומען צו די שוואַכע, צו די ביי זיך געפאַלענע, מוטלאָזע, הונגערענדע יודישע קינסטלער, רעדען זיי צו, אַז זיי זאָלען זיך שמד'ן און זאָגען זיי דערפאַר צו גאָלדענע בערג, די משומדים, די מיסיאָנערן, גיבען באַלד איבער זייערע קרבנות, וועלכע זיי ווילען אַריינכאַפּען — בעשטעלונגען פון גלחים אויף ביל־

דער נייער אויסער־מיניסטער פון יאַפּאַן יאַשיזאַווא

דער געוועזענער יאַפּאַנישער באָטשאַפטער אין פּאַריז

דער פאַר קירכעס, און זאָגען זיי צו, אַז עס וועט זיי קיינמאָל קיין אַרבייט נישט פעהלען, און אַז מען וועט זיי טאַקע פאַר די בילדער בעצאָהלען פעטע פרייזען.

די יעשוע־ידים האָבען זעלטען אויפ'ן מאָנפּאַרנאַס זייער ערפאָלג איז נישט קיין צו גרויסער, דאָך, עטליכע קרבנות האָבען זיי שוין אַריינגעכאַפּט, איי־ניגע אָרימע יודישע קינסטלער, שוואַכע מענשען, האָבען זיי שוין אָפּגעשמד'ט און זיי „אַרבייטען" ווייטער. זיי פערגרעסערען זייער „אָרגאַניזאַציע", זיי האָבען אַפילו געפּרובט אָנרעדען צו שמד גרויסע יודישע קינסטלער אין פּאַריז. מיט בעריהמ־טע נעמען, אָבער יענע האָבען זיי געוויזען די טיר און אַרויסגעוואָרפען. קומען די מיסיאָנערן — די משומדים צו די שוואַכערע קינסטלער מיט שוואַכע־רע כאַראַקטערען און פּרובען ביי זיי דאָס „גליק"... קיין געלט פעהלט זיי נישט. זיי בעקומען שוין גרוי־סע געלט־סומעס פאַר דער „אַרבייט" און זיי ווילען מיט די טויזענטער פערבלענדען די אויגען און צע־רייצען די אַפּעטיטען פון די אָרימע, הונגערענדע, נויט־ליידענדע יודישע קינסטלער... פיל פון די מיס־יאָנערן, קינסטלער־משומדים האָבען זיך טאַקע אַליין געשמד'ט צוליב געלט.

און אויב די אַגיטאַציע איז נאָך ווייניג, גיבען אַרויס די מיסיאָנערן ספּעציעלע ביכלעך, אין וועלכע עס ווערט גערופען צו שמד. פיל פון זיי זענען דאָך אַליין שרייבער, אָפט מיט בעקאַנטע נעמען, שרייבט יעדער איינער פון זיי אָן אַ „ווערק", אַ ביכעל נאָכ'ן שמד'ן זיך און ער דערקלערט פאַרוואָס ער האָט זיך געשמד'ט. ער בעזינגט זיין נייע קריסטליכע רעליגיע און רופט אויך זיינע פריינט נאָכצוטאָן זיין ביי־שפּיל. די דאָזיגע ביכלעך ווערען זעהר שעהן אַרויס־געגעבען, און דער ניי־געבאַקענער משומד, וואָס האָט „בעגליקט" די וועלט מיט אַזאַ „ווערק" און מיט זיינע „הויכע געדאַנקען", שיקט פונאַנדער די שעהן־געדרוקטע און שעהן־געבונדענע ביכלעך צו זיינע פריינט און האָפט, אַז אָט־אָט וועט ער עמיצען אַריינכאַפּען, מיטשלעפּען אין דער נעץ פון שמד...

עס איז אַ שווערע, זעהר אַ שווערע צייט צווי־שען די יודישע קינסטלער אויפ'ן מאָנפּאַרנאַס אין פּאַריז, און די משומדים־מיסיאָנערן ווילען זי אויס־נוצען. דאָס איז שוין גאַר אַ בייזע אָנשיקעניש אויף די אָרימע יודישע קינסטלער, מען האָט שוין פער־שפּרייט אין די קאַפעס אויף מאָנפּאַרנאַס די פער־שידענסטע קלאַנגען, אַז די און יענע יודישע קינסט־לער זאָלען זיך שוין האָבען געשמד'ט. מייסטענס זענען די קלאַנגען נישט ריכטיג. יודישע קינסטלער לאָזען זיך נאָך נישט אַזוי לייכט איבערעדען, אָבער אַ סומאַטאָכע איז שוין געוואָרען.

דאָס איז איין אומגליק אין דער איצטיגער שווערער צייט פאַר די יודישע קינסטלער אין פּאַריז. דאָס צווייטע אומגליק זענען די זעלבסטמאָרדען.

אַלע יודישע קינסטלער זענען אויפגערודערט געוואָרען פון דער שוידערליכער טראַגעדיע מיט אַן אָרימען יודישען מאָלער פון ריגע, שמואל שווע־דע, וועלכער האָט זיך אויפגעהאַנגען ביי זיך אין זיין קליינער אַטעליע. עס איז איהם געווען שלעכט, ער האָט אַ לאַנגע צייט גאָרנישט פערדינט, האָט נישט געהאַט אויף אַ מאַלצייט, האָט געדאַרפט בע־צאָהלען פאַר זיין וואוינונג און נישט געהאַט מיט וואָס, — האָט ער עס נישט געקאָנט אויסהאַל־טען און האָט זיך ביינאַכט אויפגעהאַנגען אין זיין צימער.

און אָט האָט מען איצט אָנגעהויבען אַ הילף־אַקציע. עס ווערט געזאַמעלט געלט פאַר הונגערענדע יודישע קינסטלער.

א. יאַקובאָוויטש.

אויטאָגענישע שווייסונגען
מעטאַל־בעאַרבייטונגען
שלאָסעריי־אַרבייטען
מאַשינען־טיילען
פיהרט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
11/13 קאָנסטאַנטינער
(רוג זאַכאָדניאַ)

ווי אַזוי קאָן אַ מענש רייך ווערען?

אַ ווינער דאָקטאָר האָט געשפּאָרט אין אַן ענגלישער באַנק אַ שילינג אויף 15 הונדערט יאָהר אַרום

זאָגען זאָגט מען. אַז אין די אַמאָליגע צייטען זענען די מענשען געווען בעסער, איידעלער און אידעאַלער פון אונזערע היינטיגע דורות.

אין יענע גוטע, אַלטע צייטען, הערען מיר, זע־נען די מענשען געשטאַנען נעהנטער צו גאָט, גע־ווען, אַזוי צו זאָגען, רוחניות'דיגער און פילאָ־זאָפישער, בעת מיר היינט זענען אַ באַנדע מאַטער־יאַליסטען, געלט־מאַכער, אוצרות־זוכער, גליק־יע־גער — אָט דאָס־אָ, הייסט עס, זענען מיר.

אָבער דאָס איז נישט אמת! עס הויבט זיך גאָר נישט אָן!..

וואָרים אויב עס האַנדעלט זיך וועגען דער מטבע, וועגען עשירות, זענען די אַלטע דורות געווען פערקאַכט אין געלט מעהר ווי מיר היינט. גראָד זיי, יענע אַלטע, פאַר וועלכע מיר פאַלען כורעים, זענען געווען גרויסע קמצנים, מורא'דיג להוט נאָך געלט, און ענטקעגען יענע געלט־מאַכער זענען מיר טאַקע נאָר צוציקעס.

שוין אַלעקסאַנדער מוקדון'ס טאַטע, דער קעניג פיליפ, האָט געוואוסט, דעם סוד, אַז „עס איז נישטא אַזאַ שטאַרקע פעסטונג, וואָס אַן אייזעל, אָנגעלאָדען מיט גאָלד, זאָל נישט קאָנען דורכברעכען", און וויבאַלד אַז מיט גאָלד קאָן מען ברעכען פעסטונגען און זיגען אין מלחמות, האָט ער טאַקע נישט געהאַט קיין אַנדער ציל אין לעבען, ווי נאָר צו זאַמלען גאָלד. האָט זיין זוהן, דער גרויסער אַלעקסאַנדער, די וועלט איינגעשלונגען, כדי אַוועקצוגיבען פון אַלע גאָלד, און דאָס רייכע פערסיע האָט ער שרעקליך פעראָרימט. האָבען גריכענלאַנד, רוים און אַנדערע אַלטע פעלקער מיט זייערע מלכים און געזעצגעבער געפיהרט אַן איינפאַכע פּאָליטיק, רייך צו ווערען אויף דעם צווייטענס חשבון.

וואָס דאַרפט איהר מעהר, דער בעריהמטער דעמאָסטען דער גרעסטער רעדנער פון אַלע צייטען און פּאַטריאָט און פּאָליטיקער, דער פיהרער פון גריכענלאַנד, האָט פאַר זיין יעדער רעדע געפאָ־דערט גוט בעצאָהלט. ער האָט זיך נישט געריהרט פון אָרט ביז מען האָט איהם משלמ'ש פאַראויס אַ „טאַלענט". דאָס איז אַקיימאַ־לן פון עלף הונדערט דאָלאַר, וואָס אַ היינטיגען רעדנער וואָלט זיך אפשר גאָר נישט געחלומ'ט צו פערלאַנגען פאַר אַן איינ־ציגען „ספּיטש".

„ווער עס וויל רייך ווערען, זאָל האַנדלען מיט בהמות דקות", זאָגט רבי יוחנן, וועלכער איז אַליין דווקא געווען אַן אָרימאַן; נאָר אַנדערע האָט ער פונדעסטוועגען יעצה'ט ווי אַזוי רייך צו ווערען.

דערזעלבער רבי יוחנן האָט נאָך אַן עצה, ווי אַזוי אַ יוד קאָן ווערען אַן עושר; נאָר די אַלע עצות פון די גאָלד־דאָקטוירים האָבען מסתמא אַזאַ ממשות, ווי עס קאָן האָבען אַ ממשות דער גרויסער פּלאַן פון דאָקטאָר לעאָפּאָלד בויער פון ווין.

דאָקטאָר לעאָפּאָלד בויער, ווי די צייטונגען בוירי־ [illegible] אין דער באַנק [illegible]

ענגלאַנד " אַ גאַנצען שילינג, און אין זיין צוואה האָט ער איינגעשריבען, אַז דער שילינג זאָל בלייבען ליגען אין דער באַנק פופצען הונדערט יאָהר, נישט מעהר און נישט ווייניגער.

פאַר די אַלע הונדערטער יאָהרען זאָל די באַנק, פערשטעהט זיך, צאָהלען פּראָצענטען און פּראָצענטען פון פּראָצענטען. נאָך די אַנדערהאַלבען טויזענט יאָהר זאָל די באַנק האָבען דאָס רעכט פאַר דעם געלט אָפּצוקויפען וואָס פאַר אַ לאַנד איהר וועט געפעלען.

און אַ בוכהאַלטער אין איאָווא האָט גענוי בע־רעכענט, אַז ביז פופצען הונדערט יאָהר אַרום וועט דער שילינג זיך צעוואַקסען אין אַ קאַפּיטאַל פון ביליאָנען דאָלאַר, מיט וועלכע מען וועט קאָ־נען אָפּקויפען גאַנץ איראָפּע מיט אַמעריקע פאַר אַ צוגאָב.

עס פערשטעהט זיך, אויב ביז דעמאָלט וועט נאָך זיין אין ענגלאַנד אַ באַנק.

צו וואָס האָט דער ד״ר בויער געשריבען אָט די מע־קווירדיגע צוואה, וואָס די צייטונגען פער־שטעהען נישט?

נאָר ווען מען אַרט עס, וואָס דער ווינער דאָקטאָר האָט געמיינט? זיכער איז עס, אַז כדי רייך צו ווע־רען מוז אַ מענש קודם־כל אַליין זיין פעהיג.

אַלע אַנדערע עצות אויף עשירות פון די אַלטע חכמים און פון די נייע איז דאָך נאָר אַ פוסטער חלום.

ר.

ווינטער אין בערלין

בילדער פון דער ווינטערליכער הויפטשטאָדט

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

זונטאג 27 י"ז טבת תרצ"ב

דעצעמבער

זון-אויפגאנג 7.45
זון-אונטערגאנג 3.26

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע
ווער דארף זיך מארגען צושטעלען?

(א) מארגען, ד. 28 ד. ח. 8 פריה, הויבט זיך אן אין לאקאל אל. קאשטשושקי 21 די זיצונגען פון דער צוגאב-פאבאר-קאמיסיע, פאר די מיליטער-פליכטיגע פון דעם יאהרגאנג 1910 און עלטערע ביז 1883 איינשליסליך, וועלכע זיינען נאך ביז איצט נישט געשטאנען פאר קיין פאבאר-קאמיסיע, און האבען נאך נישט ערלעדיגט זייער מיליטער-אנגעהעריגקייט.

צושטעלען זיך דארפען אלע פאבאראוצעס, וואס געהערען צום לאדזער פ.ק.או. וועלכע וואוינען אין די שטחים פון 1, 4, 6, 7 10, 12, 13 און 14 פאליציי-קאמיסאריאטען אויב זיי דערהאלטען אויפפארערונגען פון דער לאדזער סטאראסטווע.

ענדערונג אין דער לאדזער פינאנץ-קאמער

מיר דערוויסען זיך, אז דער ביז-איצטיגער ליטער פון מלוכה'שען אקציז- און מאנאפאל-אמט — ה' קאזשימיעזש שניעגאצקי, דורך א דעקרעט פון פינאנץ-מיניסטעריום איבערגעטראגען געווארען אלס ליטער פון מלוכה'שען אקציז- און מאנאפאל-אמט אויף שפראדז, לאסק און וויעלון. אלס ליטער פון דער לאדזער אמטליונג איז נאמינירט געווארען ה' סעווערין קאליצאווסקי

א פויער איז מחלל יום-טוב און קאנקורירט מיט'ן מלוכה'שען מאנאפאל
עפענט א געהיימע בראנפען-ברענעריי אין א דארף

(א) אין דארף אראטשעוו, הינטער שעראדז, האט נעכטען א פאליציי-פאטרול בעמערקט ווי פון א קוימען פון א פויערישען כאטע גיהט א געדיכטער רויך. די פאליציי איז אהין אריין און געטראפען דעם פויער ברענען שפירט. דער פויער, יוזעף מילעווסקי, האט אויסגענוצט דעם הייליגען יום-טוב, כדי אפצוציהען די אויפמערקזאמקייט פון דער פאליציי. די פאליציי האט קאנפיסקירט עטליכע ליטער פערטיגען שפירט, אנ'אפאראט און אנדערע מכשירים. מילעווסקי איז ארעסטירט געווארען.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(א) פאטאש (פל. קאשטשעלני 10), א. כארעמזא (פאמארסקא 12), מילער (פעטריקאווער 46), עפשטיין (פעטריקאווער 225), גארטשיצקי (פשעיאזד 59), אנטאניעוויטש (פאביאניצקא 50).

Dr. med. STUPEL

Ordynator-Roentgenolog Szpitala Miejskiego

האט בעניימט די אויפנאהמען אין יונגענעלאגיע אין דער לעטשנוצע זנערושער 17 פון 12—6 נאכמ.
זונטאג פון 10—12 מיטאג.
אין חענערישע קראנקהייטען אין דער היים אויף מיעלטשארסקיעגא 12 (שקאדנא) טעל. 28-118
פון 7—9 אוונט, זונטאג פון 4—6 נאכמ.
אונגעמיטעלטע און ארבייטסלאזע בעראטונגען אין דערהיים מיטוואך און זונטאג בחנם.

קאנסטיטואירונג פון דער לאדזער קאאפעראטיווער עקספאזיטור

דאנערשטאג דעם 24-טען ד.ח. איז אין לאקאל פון ז'ער יודישער פאלקס-באנק (גלובנא 41) אונטער'ן פארזיץ פון דירעקטאריאט פרעזעס ה' ד"ר א. זילבערשיין פארגעקומען די ערשטע קאנסטיטואירונגס-זיצונג פון ראיאן ראט פון דער לאדזער עקספאזיטור פון פערבאנד פון די יוד. קאאפ. געזעלש. אין פוילען, וואס איז אויסגעקליבען געווארען אויפ'ן צוזאמענפאהר דעם 6-טען ד.ח. אין דער זיצונג האבען זיך בעטייליגט א חוץ אלע מיטגלידער און ז"ערע פערטרעטער פון ראיאן-ראט אויך דער דירעקטאריאט מיטגליד ה' אינזש. י. קאבאצקי און דער אינספ. שמויש.

די זיצונג האט זיך קודם כל בעשעפטיגט מיט דער קאנסטיטואירונג פון ראיאן ראט וואס האט געגעבען פאלגענדע רעזולטאטען: אלס פארזיצענדער פון דער עקספאזיטור איז אויסגעקליבען געווארען ה' ד"ר א. טארטאקאווער, אלס שטעלפערטרעטענדע פארזיצערס: ה' מ. דאבזשינסקי (זה. וואליע), און ה' מ. קליינמאן (פאביאניץ), אלס סעקרעטאר פרנס ה' ל. ראזענבערג (לאדז).

די וויכטיגסטע פיהרונג פון דער זיצונג האט שוין איבערגענומען ה' ד"ר טארטאקאווער, וועלכער דאנקט די אנוועזענדע פאר דער וואהל און ערקלערט אז ער וועט זיך בעמיהען מיט אלע כוחות צו דערפילען די גרויסע אויפגאבען וואס זענען אויף איהם אהויפגעלייגט געווארען און ער האפט צו בעקומען היליף פון אלע זיינע מיטארבייטער אין ראיאן-ראט.

אין א לענגערע דיסקוסיע זענען דערנאך בעהאנדעלט געווארען פראגען, וואס זענען פערבונדען מיט די נאהענטסטע וואהלען פון פארשטעהער פון ראט פון פערבאנד מיט דעם בודזשעט פון דער עקספאזיטור, ווי אויך מיט איהר לאקאל און פערזאנאל. עס איז גענומען געווארען צו קענטניש די ערקלערונג פון די דירעקטאריאט פארשטעהער, אז די וואהל-פערזאמלונג צום ראט פון פערבאנד פון דער לאדזער און קיעלצער וואיעוואדזטווע וועט פארקומען אין מיטען יאנואר נ.י. אין טשענסטאכאוו און אז דעמאלט וועט אויך ענטשיידען ווערען די פראגע, פון אנשליסען זיך פון די קאאפעראטיווען אין קיעלצער וואיעוואדזטווע צו דער לאדזער עקספאזיטור עס איז בעשלאסען געווארען צונויפצורופען א פאר טעג פאר יענער פערזאמלונג א ספעציעלע זיצונג פון ראיאן ראט וואס דארף פעסטשטעלען די האלטונג פון די פארשטעהער פון דער לאדזער עקספאזיטור און די נעמען פון די קאנדידאטען צום ראט פון פערבאנד. גלייכצייטיג איז אויסגעקליבען געווארען א קאמיסיע וואס דארף ענטגילטיג און אין פערלויף פון די נאהענטסטע טעג ערלעדיגען די פראגע פון לאקאל. זעהר בייט איז דיסקוטירט געווארען די פראגע פון בודזשעט פון דער עקספאזיטור, ארום וועלכען עס זענען אנגענומען געווארען א רייה בעשלוסען.

צעהן א זייגער ביינאכט שליסט ה' ד"ר טארטאקאווער די זיצונג דאנקענדיג די פארשטעהער פון דירעקטאריאט פאר זייער בעטייליגונג, און פארערענדיג אויף אלע מיטגלידער צו א ענערגישע ארבייט.

זאלץ-זויערע, האק-מעסערס, סתם מעסערס, שטעקענס, קלעפ
מיט אזעלכע „זאכליכע ארגומענטען" האט מען „אפעריר"ט" אין די ערשטע צוויי חגא-טעג

אויף קעלמא 30, איז דער 27 יעהריגער מיכאל סטאנישעווסקי אין א שכור'ן צושטאנד אריין צום שכן קאנטשאק, און זיך געווארפען אויף דעם 28 יעריגען פעליקס קאנטשאק. קאנטשאקס פאטער, וולאדיסלאוו, וועלענדיג פערטיידיגען דעם זוהן, האט געכאפט א טעפעל מיט זאלץ-זויער, און דערמיט דעם שלעגער געגעבען איבערן קאפ. פון די זאלץ-זויערע איז ביי סטאנישעווסקי'ן אפגעבריהט געווארען ס'פנים. אין א שווערען צושטאנד איז ס. אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל. קאנטשאק איז ארעסטירט געווארען.

* * *

(א) בעת א יום-טוב-סעודה'לע אויף סקלאדאווא 17, איז צווישען די געסט אויסגעבראכען א געשלעג, בעת וואס אלעקסאנדער קאביעלא האט געכאפט מיט א האק-מעסער איבערן קאפ.

* * *

אויף וויפאצקא 11 זענען אומבעקאנטע בעפאלען דעם 32 יעהריגען זיגמונד וויעליגסקי, וועמען די אנפאלער האבען געמאכט עטליכע שווערע וואונדען, איבערלאזענדיג זייער קרבן אין א קאזשע בלוט.

* * *

בעת א געשלעג אויף זשגאווסקא 95, איז דער 17-יעהריגער יוזעף אורבאניק שווער פערוואונדעט געווארען.

* * *

אויף פשענדזאלניא איז אויסגעבראכען א „מלחמה" צווישען פיאטר יאקובאווסקי, סטאניסלאוו יענדרעצקי מיט באלעסלאוו באגנושעווסקי'ן. אלע זענען אזוי צעמזיקט געווארען, אז פאליציי האט זיי קוים געקענט פונאנדעררייסען.

איבערזיכטיגער חתן אפגעביסען ביי דער כלה די נאז
בעסטיאל'ישער נקמה-אקט פון אנ'איבערזיכטיגען בחור

(א) אויף ליפאווא 63 איז נעכטען אויסגעפיהרט געווארען א בעסטיאלישער נקמה-אקט. פון וועלכען ס'איז געפאלען אלס קרבן די טאכטער פון דעם דארטיגען איינוואוינער, די 23-יעהריגע זאפיא מיכאלסקא.

זאפיא האט זיך מיט 8 חדשים צוריק בעקענט מיט דעם 25-יעהריגען אלפאנס בערטאלד (גראבאווא 18). בערטאלד האט זיך אין זאפיע'ן פערליבט איבער די אויערן. ער איז געווען אנ'אפטער גאסט ביי די מיכאלסקי'ס, און האט זיך געהאלטען פאר זאפיע'ס חתן. דאס מעדעל האט אבער וועניג וואס געהאלטען פון בערטאלד'ס ליבע, און האט געכאפט זייטיגע פלירטען אונטער בערטאלד'ס פלייצעס, צוליב וואס דער פערליבטער חתן-בחור איז געווען שטארק איבערזיכטיג.

נעכטען, דעם 2-טען טאג יום-טוב, איז בערטאלד געקומען אויף ליפאווא גאס. דורך א קינד האט ער ארויסגעשיקט א צעטעלע צו זאפיע'ן, אז זי זאל בעלד אראפקומען. אזוי אבער ווי זי איז נישט אראפגעקומען, איז בערטאלד ארויף אין דער וואוינונג, וואו ער האט זאפיע'ן געטראפען ליגען אין בעט. דער חתן-בחור האט די מחותנים געזאגט א ברייטען גוט יום-טוב. און איז דאן צו צום בעט, וואו ער האט זאפיע'ן געוואלט א קוש געבען. אין דעם מאמענט האט ער זי א כאפ געטון פאר די הענד, און נישט-קוקענדיג אויף איהר ווידערשטאנד האט ער אריינגעכאפט איהר נאז אין זיינע צייהן זאפיע האט געמאכט א מורא'דיג געוואלד. און ווען זאפיע'ס עלטערן זענען אריין אין דער שטוב, האבען זיי געטראפען די טאכטער מיט א פערבלוטיגט פנים אהן דער נאז.

ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, אז בערטאלד האט אויס נקמה ביי זאפיע'ן אפגעביסען די נאז און איז ענטלאפען.

בערטאלד'ן האט מען געכאפט אויף דער גאס, און צו זאפיע'ן איז ארויסגערופען געווארען די פאגאטאוויע, וועלכע האט זי אפגעפיהרט אין שפיטאל.

אין קאמיסאריאט האט דער אכזריות'דיגער ליבהאבער זיך פערטיידיגט, אז ער האט זאפיע'ן אפגעביסען די נאז צוליב איפערזוכט, כדי זי זאל נישט געפעלען אנדערע בחורים.

פון פראפעסיאנעלען שערער-ארבייטער-פעראיין

היינט, זונטאג, 5 נאכמיטאג קומט פאר אין אייגענעם פעראיינס-לאקאל (פילסודסקיעגא 19) דער המשך פון חברים-שמועס א.ד.ט. „די פראפעסיאנעלע בעוועגונג און איהרע פערשידענע פארמען".

צוליב דעם, וואס צום ווארט אין דער אינטערעסאנטער דיסקוסיע זענען נאך פערשריבען מעהרערע חברים, ווערען אינזערע מיטגלידער די שערער-ארבייטער געבעטען פינקטליך צו קומען.

פארלעזונג פון ז"ר ל. זילבערשטראם

היינט, זונטאג, 8.30 אוונד קומט פאר אין דער פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (שווידמיעסקא 29) א פארלעזונג אויף ד. ט.: „ווי אזוי האבען יודען געלעבט אין מיטעלאלטער". דאס איז די ערשטע פון א ציקל פארלעזונגען אויף די דערמאהנטע טעמע. דער חשובער פרעלעגענט וועט ארומרעדען די ווירטשאפטליכע, קולטורעלע און נאציאנאלע לאגע פון די יודען אין מיטעלאלטער, די פערשידענע רדיפות, בלוט-בלבולים, קרייץ-צוגען א. א. וו.

לעצטע נייעס פאר אלעמען!

דער פערלאג פון דער [illegible]
K. NEUMILLER
אין לאדז, פיעטריקאווער 61 [illegible] 143-12
האט ארויסגעגעבען א נייע ביכעל פון ריכטער פון קרייזגעריכט פון
Sedzia Sądu Okregowego
Stefan Kazimierz Herman
א.ט. „Przepisy egzekucyjne"
דער רעכטס-ראטגעבער פאר [illegible] און בעלי-חובות איז בעארבייט [illegible]
רעכטס-פארשריפטען
צו בעקומען אין אלע [illegible]

אלגעמיינע פערזאמלונג פון יוד. מוזיק-פעראיין „שיר"

די פערגאנגענע וואך איז אין לאקאל פון „ארט" פארגעקומען די ערשטע פערזאמלונג פון לאדזער יודישען מוזיק-פעראיין „שיר".

לויט'ן בעריכט איז צו זעהן, אז לאדז האט שוין לאנג געווארט אויפ'ן ענטשטעהען פון אזא גרויסען פאלקס-כאר. ביים ארויסטריט פון „הזמיר" האט דער „שיר" זיך געהאפען ביי 50 מיטגלידער. איצט צעהלט שוין דער כאר קרוב 100 אקטיווע כאר-טען.

דער ערשטער עפענטליכער ארויסטריט אין פילהארמאניע-זאל איז געווען בעת שלום אש'ס אקאדעמיע. קורץ נאך דעם קומט פאר א גרויסער קאנצערט אין פילהארמאניע-זאל, און די גאנצע היגע פרעסע: די יודישע, פוילישע און דייטשע זענען פול מיט לויב-געזאנגען פאר'ן נייעם מוזיק-פעראיין „שיר".

דער לעצטער גרויסער קאנצערט, וואס איז פארגעקומען דעם 8 דעצעמבער ה. י. איז געווען א טריומף-קאנצערט אין יעדער הינזיכט. דער יונגער פעראיין האט אין פערלויף פון יאהר געמאכט אנ'אומזאץ פון איבער 5000 זל. די גרויסע ערפאלגען זענען צו פערדאנקען דער איבערגעגעבענקייט פון די מיטגלידער.

נאכ'ן בעריכט ענטוויקעלט זיך א דיסקוסיע. ' אלטמאן זאגט, אז דאס וואס די קאנצערטען האבען געהאט אזא געוואלטיגען ערפאלג, איז צו צודאנקען דעם, וואס דער „שיר" ווידמעט זיך דאס יודישע פאלקס-לידער און פאלקס-מוזיק. דער רעדנער רופט צו געהען ווייטער אויף דעם זעלבען וועג. אין דער דיסקוסיע בעטייליגען זיך ווייטער די ה"ה ראטענבערג, פרידמאן, מייזישיס, קאסטעלאניעץ, לעוו, אינזש. זייענבערג א. א.

עס ווערען אנגענומען א ראנגע רייה וויכטיגע פארשלאגען.

צום סוף זענען פארגעקומען וואהלען און עס האבען געגעבען פאלגענדע רעזולטאטען: [illegible] וויטש, דיר. י. מייזישיס, פרל. קראפיווניק ראטענבערג, אייזענבערג, פרל. יאקובאוויטש, ה"ה אלטמאן, פרידמאן און קרישטאל.

לאמפען

אין א גרויסען אויסוואהל
מאדערנסטע סטיל-ארטען
צו רעדוצירטע פרייזען

עמפפעהלט די בעקאנטע
לאמפען-פאבריק
SZ. P. SZMALEWICZ
Południowa 8, telefon 164-39

פיהרט אויס בעשטעלונגען לויט אנגעגעבענע צייכנונגען.

דער פריץ און די ברכה פון גערער רבי'ן

וואס דער פריץ האט דערצעהלט עטליכע מינוט פאר זיין טויט

אויפ'ן פאביאניצער שאסע', פערברענגט איינזאם אין א בעשיידען פאלאצעל זיינע לעצטע לעבענס־טעג דער אלטער, אמאל אין פוילען זעהר בעריהמטער פריץ, כראביע מיכאל דאשעווסקי.

אנימעלט, דערפילענדיג אז ס'דערנענטערט זיך דער מאמענט, ווען ר'וועט זיך מוזען ענדליך שיידען מיט דער זינדיגער וועלט, האט ער געלאזט צוזאמענרופען אלע זיינע קינדער, וועלכע פערנעהמען גאר הויכע שטעלען אין דער ווירטשאפט, וויסענשאפט און אין דער מלוכה־אדמיניסטראציע און זיי איבערגעגעבען פאלגענדע געשיכטע:

„מיט אנ'ערך א יאהר פופציג צוריק — האט דער אלטער אנגעהויבען צו דערציילען מיט א שוואכע און ציטערנדיגע שטימע — האב איך געהאט איינינגע גרויסע גיטער ארום גער און גריצע.

געהאלטען האב איך דעמאלט א פערטרויליכען יודד פון גריצע א געוויסען חיים גרינבוים (היינט האלט ער זיך אויף ביי א טאכטער אין קאנסטאנטין הינטער לאדז), וועלכער איז געווען מיין ראטגעבער און צו וועלכען איך האב געהאט אומבעגרעניצטען צוטרוי.

איינמאל, זייענדיג אין ווארשא אין געשעפטליכע אנגעלעגענהייטען, קומט צו מיר פארטאגס צו לויפען אין האטעל א פערסאפעטער מיין חיים'עק און דערציילט מיר אז 3 אנגעזעהענע ווארשעווער יודען (האגמייסטער, פריינעס און ברעגמאן) ווילען זיך מיט מיר דורכריידען וועגען א דרינגענדען ענין און ער בעט מיך זעהר, אז איך זאל זיי תיכף אויפנעהמען און טוהן אלץ, וואס איז נאר מעגליך, בכדי זייער בקשה צו דערפיהלען.

קענענדיג חיים'ען פאר אן ערליכען, ערנסטען און איבערגעגעבענעם מענש, האב איך פערשטאנען אז ס'געהט מסתמא וועגען א זעהר וויכטיגע זאך, האב איך די יודען גלייך אריינפערבעטען צו זיך אין האטעל־צימער און אויסגעהערט זייער פערלאנג.

געהאנדעלט האט זיך אט אין וואס:

די ווארשעווער פישער־הורטאוניקעס האבען זיך דעמאלט געהאט ארגאניזירט אין א מין קארטעל, וועלכער האט זיך געהאט געשטעלט פאר אן אויפגאבע צו מאנאפאליזיר'ען דעם גאנצען פוילישען מארק.

בכדי דאס געשעפט זאל האבען הצלחה, האבען זיי צוגענומען צום עסק אלס שטילען שותף דעם גערער רבי'ן (שפת אמת).

פיש האט דער קארטעל בעצויגען פון ראסטאוו אויפ'ן דאן. אהער זענען די פיש געוועהנליך געווארען געשיקט אויף נאכנאהמע. ס'האט זיך אבער א־מאל אזוי געמאכט, אז א גרויסער טראנספארט פיש איז אנגעקומען מיט א בעדייטענדיגער פערשפעטיגונג, אזוי אז די אפנעהמער האבען איהם שוין נישט געוואלט אדער אפשר גאר נישט געקענט אויסלייזען.

מאסען פיש זענען דעריבער צושאנדען געווארען און די ראסטאווער סוחרים האבען געליטען געוואלטיגע הזיקות.

איינער פון די געליטענע האט געהאט א ברודער, וועלכער איז געווען אן אדיוטאנט ביים דעמאלסדיגען ווארשעווער גענעראל־גובערנאטאר, אט דער דערמאנטער אדיוטאנט האט אזוי בעאיינפלוסט דעם שעף, דעם גענעראל־גובערנאטאר אז דער לעצטער האט פעראָרדענט תיכף אונטערצונעהמען א שטרענגע אויספארשונג.

די איבערגעשראקענע ווארשעווער יודישע פישער־הורטאוניקעס האבען די גאנצע שולד ארויפגעווארפען אויפ'ן שטילען שותף, זייערען, דעם גערער רבי'ן, גלויבענדיג אז וואס פארא אויסגאנג די אויספארשונג זאל נישט האבען וועט דאך דעם רבי'ן זיכער קיין בייז נישט טרעפען.

די אויספארשונג, וועלכע איז געפיהרט געווארען אין א רעשיגען טעמפ, האט זיך באלד פערענדיגט, דער גערער רבי איז פערמשפט געווארען אויף אן אדמיניסטראטיווען אופן ארויסגעשיקט צו ווער'ען אין משך פון 7 טעג פון די גרעניצען פון פוילען.

אין גער־ער הויף איז געווארען א בהלה. די חסידים האבען ממש וועלטען איינגעלייגט, אז די גזירה זאל בטל ווערען. קיין שום אינטערווענציען און שתדלנות האבען אבער נישט געקאנט ווייכער מאכען די הארטע דעציזיע פון גענעראל־גובערנאטאר.

אין דער לעצטער מינוט האבען זיך די גערער יודען דערמאנט, אז דער גענעראל־גובערנאטאר קומט אפט אויף יאגד אין מיינע וועלדער און געפינט זיך מיט מיר אין פריינדליכע בעציהונגען און ממילא וועל איך זיכער קענען ווירקען אויפ'ן שטרענגען מושל.

זיי האבען דעריבער געשיקט צו מיר די דערמאנטע ד"יי ווארשעווער יודען, אז איך זאל זיך משתדל זיין פאר'ן רבי'ן.

איך האב די יודען נישט געקענט אפזאגען זייער בקשה, בפרט מיין געטרייען חיים'ען, און איך האב זיך תיכף אוועקגעלאזט צום גענעראל־גובערנאטאר אין פאלאץ, איך האב פאר איהם געשטעלט א שייגעם כיבוד.

ס'האט גאר נישט לאנג געדויערט און די גאנצע „דיעלא" איז געלעגען ביי מיר אין בוזעם־קעשענע.

די דעלעגאציע האט דערווייל געווארט אין מיין האטעל־צימער, דערזעהענדיג דעם גאנצען פאק „פאפירען" אין מיינע הענט, האבען זיי זיך מיט מיר צוקושט פאר שמחה.

זיי האבען תיכף געשיקט אן עקסטרא שטאפעט קיין גער, אנזאגען דעם רבי'ן די פריילעכע בשורה.

די פרייד פון רבי'ן און פון זיינע קרובים, חסידים און אלע איבעריגע יודען איז זיך גאר נישט מעגליך געווען פארצושטעלען.

באלד ווי כ'האב געהאט ערלעדיגט אין ווארשא מיינע פריוואטע ענינים בין איך לויט דער בקשה פון חיים'ען און דער דעלעגאציע געפאהרען קיין גער. דער רבי האט מיר געמאכט א הארציגען קבלת פנים, איך האב איהם אריינגערופען אין א בעזונדער חדר'ל, געוויזען איהם די „דיעלא" און שפעטער זי אריינגעריסען אין ברענענדיגען אויווען.

ס'איז נישט אדורך קיין מינוט און פון גאנצען פאק פאפיר'ען איז געבליבען א בערגעל אש.

דער רבי האט געשיינט פון שמחה.

אין א געוויסען מאמענט האט ער מיך א פרעג געטון, וואס פעהלט מיר, וועט ער בעטען גאט, אז ס'זאל מיר מקויים ווערען.

איך האב געהער־ט, אז דער רבי איז א הייליגער, און איך האב זיך דעריבער בעצויגען צו זיין ווארט מיט דער גאנצער ערנסטקייט.

איך האב זיך געטראכט: זאל איך בעטען אויף רייכטום, איך בין דאך גענוג רייך, כבוד, פעהלט מיר אויך נישט. איך האב ערקלערט דעם רבי'ן, אז אייגענטליך קומט מיר פאר דער אינטערווענץ גאר נישט. איך האב דערמיט בלויז ערפיהלט א געוועהנליכען מענשליכען פליכט. נישט מעהר: אויב דער רבי וויל מיר דווקא מיט עפעס אפדינען, זאל ער מיך בענשען.

איבעריגענס האט מיר מיין שטענדיגער עצה־געבער חיים אזוי געהייסען בעטען.

דער רבי האט מיר געווינשען, אז אזוי־לאנג, ווי כ'וועל לעבען זאל איך נישט וויסען פון קיין נויט און צער, און, אז איך זאל האבען נחת פון מיינע קינדער, דערביי האט דער רבי מיר דערלאנגט אלס מתנה א שיין־געשניצטע טאבאק־פושקעלע.

דער רבי האט זיך מיט מיר זעהר הארציג געזעגענט, איך האב זיך מיט איהם נאך איינינגע מאל געזעהען. שטענדיג האט ער מיר ארויסגעוויזען פריינדשאפט און דאנקבארקייט.

ווי איך האב אייך שוין געזאגט, איז שוין זייט יענע געשיכטע האט פאסירט אפגעלאפען באלד פופציג יאהר.

דער רבי לעבט שוין נישט, די גיטער האב איך אויך שוין לאנג פערקויפט. איך האב דערגרייכט אן עלטער פון קרוב 90 יאהר.

פערשידענע צייטען האב איך שוין אין משך פון מיינע לאנגע יאהרען דורכגעלעבט. איך האב נאך קיינמאל פון קיין פיין און ליידען נישט געוואוסט. איך האב תמיד געהאט אלץ וואס איך דארף האבען. און פון אייך, מיינע קינדער, פעהלט מיר אויך קיין נחת נישט.

אט די דאזיגע צופרידענהייט וועלכע איך האב געפונען אין מיין לעבען, האב איך צו פערדאנקען די ברכה וואס איך האב בעקומען אמאל פון גערער רבי מיט פופציג יאהר צוריק.

און איצט ליבע קינדער, נאט אייך אט די טאבאק־פושקע און זאל זי האלטען מיין עלטסטער זוהן, זאל ער זי אפהיטען ווי א רעליקוויע, זי וועט אייך אלע ברענגען ברכה און הצלחה.

געדענקט זייט גוטע מענשען, העלפט תמיד ארויס א מענש אין אנ'עת צרה.

ביי די לעצטע ווערטער האט דער זקן פערלוירען דעם בעוואוסטזיין און נאך א קורצע אגאניע האט ער אויסגעהויכט זיין נשמה.

ארגוס.

„COCTAIL" פושעיאור 34
טעלעפאן 105-73

לעצטע 4 טעג פון די אויפטריטען פון די ארטיסטען פון ווארשאווער „Banda" און „Morskie Oko"

Nora Ney, Kalinówna, Boruński, Hanusz, Minowicz מיט אנ'ערשטקלאסיגען אנסאמבל אין רעוועלאציאנס־פראגראם

„אזש 4 מייך"

היינט 3 פארשטעלונגען: 6, 8 און 10 אווענד.
די טאג־קאסע איז טעטיג פון 10 פריה אהן איבעררייס ביז 4.15 נאכט. אין ביורא פון צייטונגס־זאל פון „גראנד־האטעל" אווענד־קאסע טעטיג פון 4.45 נאכמיטאג אין קאסע פון טעאטער „Coctail" פושעיאור 34, טעל. 105-73.

לעצטע וואך פון איינשרייבונגען אויף פאהרען צו דער מכביה'דע

צוליב דער גרויסער צאהל אנטראגען פון גאנץ פוילען און דער קורצער צייט פון איינשרייבונגען ווערט מיטגעטיילט אז אלס אנטיילנעהמער אין דער „מכביאדע" ווערען נאר פערדעכענט די וועלכע האבען ביז דעם 6 יאנואר 1932 איינגעצאהלט די ערשטע ראטע אין דער הויך פון 25 דאלאר אדער 30 דאלאר פאר די וועלכע ווילען פאהרען אין א קאבינע פאר 4 פערזאן, ביז דעם 25־טען יאנואר, די צווייטע ראטע — 30 דאלאר אדער 40 דאלאר און די דריטע ראטע ביז דעם 16־טען פעברואר 45 דאלאר אדער 55.50 דאלאר.

צוזאמען מיט די ערשטע ראטע צאהלט יעדער איינער אנטיילנעהמער 1.50 דאלאר פאר אסעקוראציע און 0.65 דאלאר אויף אדמיניסטראטיווע אויסגאבען פון די פערשידענע קרייז־קאמיטעטען.

יעדער טוריסט האט דאס רעכט אפצוטרעטען זיינע רעכט צו אנ'אנדערע פערזאן, נאר מיט דעם הסכם פון די טראנספארט־אנפיהרערשאפט און מיט א בעזונדער'ען אפצאהל פון 10.50 דאלאר. אין פאל פון נישט צושטעלען דורך דעם אפטרעטער א־ער פון נישט אננעהמען דעם פערטרעטער דורך די טראנספארט־אנפיהרערשאפט, פערלירט דער אפטרעטער טוריסט 10.50 דאלאר, אויב ער האט געמאלדען וועגען זיין רעזיגנאציע ביז דעם 17־טען יאנואר 18.50 דאלאר פאר דעם 2 פעברואר און 28.50 דאלאר פאר דעם 25 פעברואר 1932.

יעדער אנטיילנעהמער בעקומט נאך דעם איינצאהלען די לעצטע ראטע אנ'אנטיילס־קארטע וועלכע מען דארף זעהר גוט בעהאלטען, ווייל אהן איהר קאן מען נישט געניסען פון קיין שום הנחות, דאס אפטרעטען די קארטע א צווייטע פערזאן איז שטרענג פערבאטען, פאר נישט אויסנוצען פון פערשידענע זאכען פון וועלכע אלע אנטיילנעהמער געניסען קעהרט מען נישט צוריק דעם ווערט.

יעדער בעהמט מיט זיך מיט באגאזש נאר פאר זיין פערזענליכען געברויך, דעם אפצאהל טראגען א־יין די אנטיילנעהמער דורך די פ.ק.א. 24.711 אין דאלארען.

גענויע אינפארמאציעס ערטיילט דער לאדזער קאמיסאר אינזש. ב. ווינבערג אין לאקאל פון „מכבי" (גדאנסקא 40), מאנטאג, מיטוואך און פרייטאג פון 5 ביז 7 אווענד, טעלעפאן 241.07.

וויכטיג פאר אלע!
מעבעל — גאנצע קאמפלעטען,
ווי אויך ענצעלנע מעבעל־שטיקער
אייגענע אויסארבייטונג צו קאנקורענץ־פרייזען קענט איהר בעקומען נור אין דעם געשעפט, סאלידע טישלער־ווערקשטאט
Sz. [illegible]echt שרודמיעסקא 32
(פיהער צעגעלנ. 3)

ר. איזראעל.

פערעלע

א סענסאציאנעל־עראטישער ראמאן פון דער לאדזער ווירקליכקייט

:55

לעאנען איז אביסעל לייכטער געווארען. דער קאלטער ווינד ביינאכט האט איהם איינגאנצען אדורכגענומען, ער האט געציטערט, איהם איז געווארען קאלט, ער האט אבער נישט געוואלט אין ערגעץ אריינגעהען, ביז ער וועט נישט אדורכפיהרען זיין פלאן ביז'ן סוף, ער האט דעריבער געבלאנקעט הינטער דער שטאט, דאן ווידער אדורכגעגאנגען די שטאט און ווידער איבער'ן פעלד ביז די פינסטערניש האט געמוזט אפטרעטען דעם וועג דער גרויקייט וואס האט זיך ארויסגעשניטען פון הארויזאנט, און די גרויקייט איז כסדר פערוואנדעלט געווארען אין א פרישע, פרעהליכע ליכטיגקייט, וועלכע האט פערפלייצט אח; קארגשאפט מיט איהר ליכט אלץ ארום זיך.

און די מענשען אין שטעטעל האבען זעהט ארויס נאך געווארן: איבערצושלאפען די פינסטערניש, ווייל גלייך מיט די ערשטע זונען־שטראהלען האבען זיך אין גאס בעוויזען פון פערשידענע טירען און טויערען אויסגערוהטע בעשעפענישען, וועלכע האבען קודם־כל ארויפגעקוקט אין הימעל אריין און מ'האט נישט געקענט וויסען צוליב וואס זיי טוען עס; צי האבען זיי געוואלט בעוואונדער'ען די שעהנקייט פון דער נאטור, ארער האבען זיי פערלאנגט פון דער אויפגעהענדער זון, אז זי זאל זאגען וואס פאר גורל ווארט די מענשען ביז די זון וועט ווייטער בעהאלטען, אבער באלד האבען זיך די מע אפגעטרייסעלט פון די דאזיגע געדאנקען און זיך גענומען צו זייער טעגליכער ארבייט, אומעטום האט האט לעאן מקנא געווען די דאזיגע מענשען, וועלכע ווי לעאנען האט זיך אויסגעדוכט, האבען מעהר קיין שום זארגען נישט געהאט, ווי די ווי אזוי אדורכצוקומען דעם היינטיגען טאג און צו לויבען דעם בורא עולם פאר דעם חסד וואס ער האט מיט זיי געטון. אויפוועקענדיג זיי צו נייע ארבייט.

לעאן א מידער, א צובראכענער, אהן האפנונגען און אויסזיכטען, אהן פעהיגקייט צו דענקען און טראכטען איז געגאנגען איבער די גאסען, איהם האט זיך אויסגעדוכט, אז יעדער קוקט אויף איהם מיט פעראכט, אז יעדער איינציגער ווייזט אויף איהם מיט די פינגער:

— אט איז ער, אט איז ער

באלד האט ער זיך דערמאהנט אין פערעלען, וואס איז מיט איהר געשעהען? וואו איז זי איצט און וואס טראכט זי איצט וועגען איהם, פאר וועמען זי האט ביז איצט אזוי פיל געטון און ער האט איהר מיט אזויפיל שלעכטס בעצאהלט.

— וואו איז זי איצט, זיכער אין טורמע, צוזאמען מיט גנבטעס, פראסטיטוטקעס, און אנדערע אויסוואורפען...

לעאן האט פערמאכט די אויגען, ווייל איהם האט זיך אויסגעדוכט, אז ער זעהט דאס אלץ פאר זיך, ער האט געזעהען פערעלעס גרויסע אויגען, וועלכע האבען געקוקט אויף איהם מיט אזויפיל טרויער און צער, נאך אזא גרויסען פראגע־צייכען...

לעאן איז מיט דעם ערשטען טראמוואי צוריקגעפאהרען נאך לאדז, גלייך איז ער אוועק צו זיין פריינד דעם אויגען־דאקטאר גאלד. דאס דינסטמיידעל האט איהם גוט געקענט און זי האט זיך נישט שטארק געוואונדערט וואס לעאן איז אזוי פריה געקומען.

— דער דאקטאר שלאפט נאך? האט לעאן געפרעגט

— ניין ער איז שוין אויפגעשטאנען און טרינקט טיי.

לעאן איז גלייך צו איהם אריינגעגאנגען.

— ווי זעהסט דו אויס, לעאן, וואס איז מיט דיר געשעהען, וואו האסט דו געהוליעט די גאנצע נאכט, געשלאפען ביזט דו זיכער נישט, דאס דערקען איך אין דיינע אויגען.

— ניין, איך בין נישט געשלאפען, ס'איז אמת, אבער נישט געהוליעט האב איך

— איך האב שוין לאנג בעמערקט, אז אלץ רייסט זיך, אז אומעטום זענען עפעס פערהאן געהיימנישען. נאך דעם פאל ביי קאלינסקין מיט ראפאל בראנד איז עפעס צו אלעם געווארען א סוף. דו פיהרסט זיך עפעס אויף אזוי מאדנע, אז אויך ביי דיר איז זיכער נישט אלץ אין ארדנונג

— דו וועסט זיך שוין דערוויסען, אבער נישט איצט.

— טא זאג־זשע מיר וואס האט דיך אזוי פריה אהערגעברענגט צו מיר?

— איך דארף פון דיר גארנישט, איך האב געוואלט, אז דו זאלסט מיך לאזען עפעס בעהאלטען ביי דיר, אבער דו זאלסט מיר געבען דעם שליסעל פון דעם ארט, וואו איך וועל עס בעהאלטען.

— איך וועל דיר זאגען וועגען וואס ס'געהט מיר, איך וויל, אז דו זאלסט נישט וויסען וואס איך בעהאלט דא, ביז א געוויסער צייט, פערשטעהט זיך, און וויל, אז קיינער זאל בכלל נישט וויסען, אז איך האב עפעס ביי דיר בעהאלטען.

— טו וואס דו ווילסט, האט ד"ר גאלד געזאגט און מיט רעזיגנאציע א מאך געגעבען מיט דער האנד מענשען זאלען שטענדיג ארומגעהן מיט רעטענישען און געהיימנישען. אט האסט דו א שליסעל פון רעכטען שופלאד פון שרייב־טיש אין מיין קאבינעט, טו דארט וואס דו ווילסט

לעאן האט געכאפט דעם שליסעל ווי עפעס א טייערע זאך, ער האט זיך נישט פארגעסטעלט, אז דאס וועט איהם ביי דעם פעדאנטישען ד"ר גאלד אזוי לייכט אנקומען, ער האט געמיינט, אז ס'וועלען זיך אנהויבען: אריה פראגען, צו וואס ער האט איצט נישט געהאט קיין געדולד און נישט קיין נערווען. לעאן איז אריין צו זאלדן אין קאבינעט, אריינגעלייגט דעם אינהאלט פון דעם קעסטעלע, וואס ער האט ביינאכט ארויסגענומען און אריינגעלעגט אין שופלאד, עס צוגעשלאסען, זיך געזעגענט מיט ד"ר גאלד, וועלכער האט אלץ געצויגען מיט די פלייצעס און איז אוועק. דאס לעדיגע איינגעפאקטע קעסטעלע, מיט א שטריקעל ארומגעבונדען, האט ער איצט געהאלטען פראנק און פריי אונטער'ן ארים און איז אזוי אוועק אין אויספארשונגס־אמט.

לעאן האט זיך געהייסען אנמעלדען צום שעף. ס'האט לאנג געדויער־ט ביז ער איז אויפגענומען געווארען, לעאן איז געזעסען אין ווארטע־זאל מיט הארץ־קלאפעניש ביז ענדליך מ'האט איהם אריינגעבעטען אין קאבינעט פון שעף פון דער געהיים־פאליציי.

— הער דרייהארן, דאס זענט איהר? וואס ברענגט אייך אהער, איהר זענט געוויס געקומען אונז אויפקלעהרען דאס געהיימניש מיט בערנארד קאלינסקי?

— ניין, נישט וועגען דעם בין איך געקומען

— וואס דען ברענגט אייך אהער צו אונז?

— איך בין נעכטען בעגאנגען א פערברעכען און איך בין געקומען אליין אהער אייך דאס צו ערקלערען.

די מידקייט פון לעאנס פנים, דער טאן מיט וועלכען לעאן גערעדט האט געמאכט אנ'איינדרוק אויף דעם שעף און ער האט געזאגט

— איה, הער אייך אויפמערקזאם הער דרייהארן.

(פארזעצונג קומט).

יודיש טעאטער
אין „פילהארמאניע"
דיר.: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאן

רעגינא צוקער
היינט איז דער עהרען-אווענד פון די לאדזער ליבלינגען רעגינא צוקער און קארל צימבאליסט
האט דעם לאדזער עולם גענומען מיט שטורם!
געזעגענט זיך היינט מיט'ן טעאטער-עולם!!!

צום היינטיגען אווענד, וועט אלע קומען זיך מיט זיי געזעגענען ווערט געגעבען א קראנץ פון אטראקציעס

היינט 3 פיעסן ניר איינמאל אין א יאהר אזעלכע פערוויילונגס-אטראקציעס אין 1 אוונט
פון די שענסטע, מוזיקאלישסטע און הומארפולסטע אפערעטען

1) רומענישע חתונה
1-טער אקט מיט רעגינא צוקער אלס „דבורה".

2) יאנקעלע'ס חלום
1-טער אקט מיט רעגינא צוקער אלס „יאנקעלע"

3) דאס פענסיאן=מיידעל
3-טער אקט
מיט רעגינא צוקער
אין דער הויפט-ראָלע.

דער ליבלינג פון לאדזער יודישען טעאטער-עולם
רעגינא צוקער
וועט זיך היינט בעווייזען
אין 3 פערשידענארטיגע קאנקורענצלאזע ראלען.
קיינער וועט נישט פערפעהלען צו קומען צו דעם היינטיגען געזעגענען זיך!

די פרייזען זענען נישט געהעכערט.
פריי-קארטען און פאספארטו'ס זענען היינט נישט גילטיג.

דינסטאג, דעם 29-טען דעצעמבער קומט פאר אין „פילהארמאניע" דער 30-יעהריגער יובליי-אווענד פון פיאנער-ארטיסט דוד אריעל. ווער? וואס? גרויסע איבעראשונגען! ∴ לעזט די ספעציעלע אפישען און אנאנסען.

שויז פרייטאג, דעם 1-טען יאנואר ניי-יאהר וועלען אלע קומען בעגריסען אונזערע גרויסע געסט
פרוי שושנה און מאריס לאמפע
אין לאזאר קאהאן'ס סענסאצ. העכסט שפאנענדע פיעסע אין 7 בילדער 3 אקטען מיט געזאנג
„די 10 פון פאוויאק" מיט אנטייל פון די ליבלינגס-ארטיסטען פון פילהארמ. און קאמעראל-טעאטער
„די 10 פון פאוויאק" וועלען זיין א „לעצט-ווארט" אין טעאטער-וועלט, איבערטראפען אלץ, וואס מען האט ביז איצט געזעהן. נייע וואונדערבארע אויסשטאטונג. נייע ספעקטאקולע „טריקס". 50 מענשען אויף דער בינע. אינסצעניזאציע און רעזשי: מאריס לאמפע. — „די 10 פון פאוויאק" איז א פיעסע מיט א ווייסען „פארגעהם". די שפאנונג דערגרייכט ביז'ן העכסטען גראד.
דער גאנצער אנסאמבל, אלע איז שעהנע קונסט-ראלען.

זעלבסטמארדען

(א) אויף ניעצאלא 3, איז אין זיין אייגענער וואוינונג בעגאנגען זעלבסטמארד דער 22 יעהריגער שאפער מאריאן קאזלאווסקי. די סבה פון זעלבסטמארד איז נויט.

אין טויער, שיענקיעוויטשא 27 איז בעגאנגען זעלבסטמארד, די 29-יעהריגע פעליציא גוסטאווסקא — אנ'ארבייטסלאזע.

צוגעקוועטשט פון א פלויט און בעקומען א מח-ערשיטערונג

(א) אויף פאלודניאווא 27 איז פון ווינד איינגעפאלען א פלויט, און צוגעדריקט דעם 37 יעהריגען נתן בלומבערג (מאשינסקא 3). פונ'ם קלאפ, האט בלומבערג בעקומען א מח-ערשיטערונג און צובראכען עטליכע ביינער. אין בעוואוסטלאזען צושטאנד איז ב. אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

קוסעוויצקי אין פילהארמאניע

דער אבערקאנטער פון דער ווארשאווער גרויסער סינאגאגע, ה'. משה קוסעוויצקי, וועלכער פארמאגט א וואונדערבארע זיסע און שטארקע שטימע, מיט וועלכער ער בעצויבערט זיינע טויזענדער אנהענגער, קומט מיטוואך דעם 30 דעצעמבער קיין לאדז, בכדי זיך צו געזעגענען מיט'ן לאדזער יודישען עולם פאר זיין אפפאהרען נאך אויסלאנד.

די גרעסטע געזאנג-מבינים שטרייכען אונטער, אז משה קוסעוויצקי איז היינט צו טאג איינער פון די ערפאלגרייכסטע חזנים, וואס מיט זיינע נגינות, מיט זיין הערליכען זינגען און מתיקות'דיגען דאווענען שמ'ט ער אין דער חזנים-וועלט.

רעגינא צוקער געזעגענט זיך מיט לאדז

ווי מיר זעהען פון די אנאנסען געזעגענט זיך די בעליבט-געווארענע יודישע סובריטין רעגינע צוקער מיט'ן לאדזער טעאטער-עולם. די סימפאטישע ארטיסטקע האט געמוזט שפילען נישט נאר דאס, וואס זי האט דורכאויס בעדארפט, נאר דאס וואס די אונטערנעהמונג האט, ביי אזא קריטישער צייט געפאדערט. די בעגאבטע רעגינע צוקער, וועלבע האט אין היגען יודישען טעאטער פילהארמאניע זיך אזוי פאפולער און בעליבט געמאכט, דורך דער צייט פון איהרע גאסטראלען, האט בעוויזען צו בעהערשען דעם צושויער און איהם מיטרייסען אין דער סביבה אין וועלכער זי האט פארגעשטעלט.

רעגינע צוקער איז איינע פון די זעהר בעגאבטע ארטיסטקעס וואס לאזען איבער נאך זיך אזא לאנגען זכרון, איהר הייסער טעמפעראמענט, איהר ריינע דיקציע, האבען זי דא ביי אונז אין לאדז אלס אנ'ערשט-קלאסיגע סובריטין אנערקענט. איהרע גאסטראלען זענען ווירקליך געווען א גרויס געגוס.

א גרויסען חלק אין דעם ערפאלג פערדינט אויך איהר מאן, דער רעזשיסער ק. צימבאליסט.

צו זייער ביידענס אפפאהרען פון לאדז לאזט מען זיי געבען א הארציגען פאהר-געזונד.

די לעצטע 4 טעג

די פרעמיערע אין „קאקטייל" א.נ. „4 טייז" וועלכע איז ערווארט געווארען מיט אזא שפאנונג איז געווארען דאס געשפרעך פון טאג און ס'איז נישט קיין ספק, אזוי וועט עס אויך זיין ביז'ן סוף פון פראגראם.

אלע ביז איצטיגע פארשטעלונגען פון דאזיגען פראגראם זענען אויספערקויפט ביז'ן לעצטען פלאץ, אלע בילעטען ווערען כמעט אויספערקויפט. אלע ארטיסטען מיט די „שטערענס" נארא בעי, קאלי נובנא, באזינסקא, האבוש און מינאוויטש בראשזענען דורכ'ן פובליקום אויפגענומען געווארען מיט'ן גרעסטען ענטוזיאזם.

ס'איז נישט פערהאן קיין שום ספק, אז די לעצטע 4 טעג פון די אויפטריטען פון די געסט וועלען זיין אויספערקויפט אזוי ווי ביז איצט. צוליב דער בעקוועמליכקייט פון פובליקום קומט דער פערקויף פון בילעטען פאר אין ציטונגס-קיאסק אין האל פון גראנד-האטעל טעלעפאנען 30-223 און 30-101 פון 10 פריה ביז 4 מיט 15 מינוט און פון האלב 5 אין קאסע פון טעאטער „קאקטייל", פושעיאוד 34. היינט קומען פאר 3 פארשטעלונגען: 6, 8 און

3 יעהריגער יובילעאום פון לאדזער „יונגבאר"
אין פילהארמאניע

די פועלי-ציוניסטישע ארבייטער-קינדער-ארגאניזאציע „יונגבאר" האט געפייערט דעם 3-יעהריגען יובל פון איהר עקזיסטענץ.

אין שייכות מיט דער יובל-אקציע איז נעכטען פארגעקומען אין פילהארמאניע א גרויסע קינדער-אקאדעמיע.

געעפענט האט די פייערונג ה' גערטנער.

דער כאר האט אונטער דער לייטונג פון ה' צעסוואן געזונגען א רייה ארבייטער-לידער און דעם „יונגבאר"-הימן.

אין נאמען פון דער פועלי-ציון-בעוועגונג אין לאנד און פון אונזער שטאט, האבען בעגריסט: די ה"ה זרובבל און יעקב קענער (פון ווארשא) און די ה"ה עדעלמאן און טשעכאנאווער.

דער „שטערן"-ארקעסטער האט אויסגעפיהרט א ספעציעלען מוזיקאלישען פראגראם, אונטער דער לייטונג פון ה' באלאטני.

מיט געלונגענע גימנאסטישע איבונגען, אנגעפיהרט פון ה' י. בערלינסקי איז ארויסגעטרעטען די יונגבארישע ספארט-דרוזשינע.

צום סוף א ליבע איבעראשונג: א ליטעראריש-דראמאטישער טייל, אויסגעפיהרט דורך די יונגבאריסטען אונטער דער רעזשי פונ'ם בעקאנטען „ארדט"-ארטיסט, משה פולאווער. עס זענען אויפגעפיהרט געווארען: שטיינבארג'ס „די זעג", טובי מ'ס: „מיר בויען א הויז", און פאפירניקאוו'ס „הארא".

דער קעניג פון די חזנים גרשון סיראטא אין לאדז

נאך א לענגערן אויפענטהאלט אין אויסלאנד און לעצטענס אין לאנדאן איז געלונגען צו אנגאזשירען דעם קעניג פון די חזנים, דעם אויבערקאנטאר ר' גרשון סיראטא צו דאווענען שבת מברכים אין פילהארמאניע.

די ידיעה וועט זיכער ארויסרופען די גרעסטע איבעראשונג און צופרידענהייט ביים לאדזער יודישען פובליקום. בתרם ביי מעלאמאנען. דער נאמען סיראטא רעדט פאר זיך.

קרבנות פון הונגער און פון... איבערעסן
אין די ערשטע צוויי חנא-טעג

(א) נעכטען זענען געפאלען דריי מענשען פון הונגער. אויף בושעשינער 11 איז אוועקגעפאלען פון הונגער די 62 יאהריגע פראנטשישקא מאנקאווסקא. אויף וויסאקא גאס האט געחלשט פון הונגער דער 55 יעהריגער פעליקס וואלטשאק, און אויף אגראדאווא 3 איז פון הונגער געפאלען דער 42 יעהריגער אנטאן בעדנארטשיק די אלע קרבנות פון הונגער און נויט, האט די פאגאטאוויע אפגעפיהרט אין שטעטישען זאמעל-פונקט.

אין משך פון די צוויי חנא-טעג, איז די פאגאטאוויע ארויסגערופען געווארען צו 58 פאלן, וואו מענשען זענען אוועקגעפאלען פון איבערעסען.

פראיעקטירט א קאנפערענץ
פון די געזעלשאפטען „לינת הצדק" און „לינת החולים"
(אויפרוף)

אנ'אויפרוף צו אלע געזעלשאפטען „לינת הצדק" און „לינת החולים" אין גאנץ פוילען.

די געזעלשאפט לינת הצדק פון קאליש און פאביאניצע האבען נאך א געמיינשאפטליכען מיינונגס-אויסטויש ביי דער ערעפנונג פון אייגענער אפטייק ביי לינת הצדק אין קאליש בעשלאסען זיך צו ווענדען צו אלע אינסטיטוציעס, וואס האבען דעם ציל צו העלפען אונזער עלענדע ארימע ברידער אין א קראנקהייטספאל מיט פאלגענדען אויפרוף.

ווי אייך אלע איז בעקאנט זענען די פאדערונגען, וואס די בעפעלקערונג שטעלט די ארטיגע אינסטיטוציעס פילפאכיג גרעסער פאר זייער מעגליכקייט, בעזונדערס אין די קלענערע שטעט אזוי, אז ביים בעסטען ווילען קאנען די אינסטיטוציעס נישט שטעהען אויף דער געהעריגער הויך פון זייערע אויפגאבען, פון איין זייט האבען זיך די הכנסות, וועלכע בעשטעהען מעהרסטענטייל פון פריוואטע נדבות צוליב'ן קריזיס בעדייטענד פערקלענערט און פון דער אנדערער זייט האבען זיך צוליב דער פערארימונג פון די יודישע מאסען די אויפגאבען ליידער פיל פאך פערגרעסערט, די צאהל פעטענטען, וואס ווענדען זיך צו אונזערע אינסטיטוציעס נאך הילף שטייגט פון טאג צו טאג, אבער די אינסטיטוציעס קאנען ליידער, צוליב דעם מאנגעל אין מיטלען, נישט ענטגעגענקומען מיט דער געהעריגער הילף א.ז.וו. און נישט נאר וואס זיי האבען נישט די מעגליכקייט צו פארברייטערען זייער טעטיגקייט, נאר מאנכע פון זיי דראהט אפילו איינגעצען צו ליקווידירען, וואס עס וואלט געוועזען ממש א קאטאסטראפע פאר דער ארטיגער ארימער יודישער בעפעלקערונג — אזוי ארום זענען מיר געקומען צום בעשלוס, אז בכדי די דערמאנטע אינסטיטוציעס זאלען קאנען מיט ערפאלג אויספיהרען זייער הומאניטארע אויפגאבע, איז נויטיג א פעראייניגונג און קאארדינירונג פון אלע ענליכע אינסטיטוציעס וואס עס וואלט פערלייכטערט צו פערשאפען די נויטיגע געלד-מיטלען דורך אויסווירקען געהעריגע סובווענציעס ביי דער רעגירונג א.ז.וו. דורך איינארדנען פערשידענע פעראנשטאלטונגען וכדומה, דורכפיהרען גרעסערע געלד-זאמלונגען אין לאנד און אויך ביי אונזערע רייכע ברידער אין אויסלאנד. נאר אויף אזא אופן, קאן אונזער ארבייט געקרוינט ווערען מיט דעם געהעריגען ערפאלג, כדי דאס אלעס אין לעבען אדורכצופיהרען, פראיעקטירען מיר אין דער נאהנטסטער צייט צוזאמענצורופען א קאנפערענץ פון פארשטעהער פון אלע ענליכע אינסטיטוציעס, אויף וועלכער עס וועט נאך א געהעריגע בעלויכטונג פון דעם פראיעקט געשטעלט ווערען א קאמיטעט, וואס זאל זיך פערנעהמען מיט דער לעגאליזירונג פון דער צענטראלע.

עס ווערען געבעטען פערוואלטונגען פון די דערמאנטע אינסטיטוציעס זיך צו שטעלען מיט אונז אין קאנטאקט און אונז מיטצוטיילען זייער מיינונג אין דער דאזיגער פראגע, וואס וואלט אונז געדינט גלייכצייטיג אלס אנקעטע, מיר בעטען אויך אויפצוגעבען די גענויע אדרעסען.

מיר ערווארטען א שנעלען ענטפער.

מיט ברודערליכען גרוס

פעראייניגטער קאמיטעט פון לינת הצדק אין קאליש און פאביאניץ

Tow. Linas Hacedek w Kaliszu Złota 15.
אדרעס Stow. Linas Hacedek Pabjanice u'. Warszawska 14.

מעלדונג

פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין לאדז

היינט, זונטאג, 27 אקטאב. 8.30 אוועגד אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (שרודמייסקא 29) א פארלעזונג אויף ד. ט.: ווי אזוי האבען יודען געלעבט אין מיטעלאלטער" רעפ. ד"ר ל. זילבערשטראם.

Dr. Z. Rakowski
ספעציאליסט פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען
11-טע ליסטאפאד 9
קאנסטאנטינער טעלעפאן 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעשניצע זנערושער 17 פון 10 — 11 און פון 2—3

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט. אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס איז גוט פאר הויקערט און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קעז און עס פאלט אריין אין דעם בויך און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבט. ספעציעל גוטע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכנט גוט דורך גרויסע פראפעסאר'ען מיט מיינע בע-האנדלונג און און דיימאן פראפעסאר

דאקטאר בראכורעטונג בעווייזט זיכער דעם שטערקסטן און געפערליכסטן בראך. אויך פאר הויקערע דערינונג מיט הייל-באנדאזשען און אפעראט פאר פערקרומטע פיס און פלאך-פיס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. אינגעלישע גומענע פיס און הענד, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונט.

ארטאפעדישער אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź. WOLCZANSKA 10, tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אומ-בעדינגט נויטיג, די דאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזי-טעטס-פראפעסאר'ען פריפ. ד"ר באראנטש, פראפ. דר. י. מאן רישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע. מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

זייט א סך יאהרען האב איך געליטען אויף א בראך-קראנקהייט, וואס האט מיר דורך זיין מעהרערע אטאקען בעדראהט מיין לעבען.

היינט א דאנק דעם ה' דיר. י. ראפאפארט, איינעגטימער פון הייל-ארטאפעדישען אנשטאלט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער) בין איך בעפרייט פון רופטור-ליידען, צוליב דעם פיהל איך מיך פערפליכטעט אויסצודריקען עפענטליך מיין דאנקבארקייט.

(—) A. GUZE, Łódź, ul. Sw. Anny Nr. 26.

Dr med.

H. LUBICZ

ספעציאליסט פאר הויט-, וועגערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען

צעגעלניאנא 7 (פריהער 43) טעל. 141-32

עמפפאנגט-צייט'ן 8 – 10, 12 – 2 און 5 – 8, זונטאג אין יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמ. בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med.

Haltrecht

ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה. נעהמט אן פון 8–9.30 פריה פון 1–2 נאכמיטאג און פון 6 ביז 9 אוונט. זונטאג פון 9 ביז 1 בייטאג.

פיעטריקאווער 10

טעל. 245-21.

פאר אונבעמיטעלטע לייטשניצע-פרייזן.

יעדער איינציגער

האט זיך איבערצייגט, אז מעבעל פאר דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191-00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

אנ'עס-צימער

ווי אויך א שלאף-צימער

גאנץ ווייניג גענוצט

געלעגענהייטליך ביליג צו פערקויפען.

זאכאדניא 21, וו. 8.

Poważna fabryka spożywcza przyjmie pracownice do pracy reklamowej po sklepach i po mieszkaniach. Pierwszeństwo mają kandydatki z praktyką sklepową. Oferty z odpisami świadectw zgłaszać do administracji nin. pisma pod „Fabryka spożywcza". 7702

אויסערגעווענליכע געלעגענהייט!

מעבעל

שלאף-צימער

שפייז-צימער

לעצטע מאדע פון פערשידענע אידעל-האלץ איז צו בעקומען ביי

בארנשטייל

115 פיעטריקאווער 115

די פרייזען זענען ביז 50% רעדוצירט

Dr. med. **REICHER**

פאלודניאווא 28, טעל. 20193

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוואכע-בעהאנדלונג

נעהמט אן פון 8–11 פריה און פון 5–8 אוונט. זונטאג און יום-טובים פון 9–1 בייטאג.

צאהן-ארצט

J. KARMAZYN

POŁUDNIOWA 2

נעמט אן טעגליך פון 10–1 מ. און פון 3–7 אוו. ספעציאל. ווייסע קינסטלערישע ציינער אהן גומע.

קינא-טיאטער

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

הייבט אן פאלגענדע טעג!

גרויסע געגענווארטיגע דראמע אונטער'ן טיטעל:

„אויף דער באנק פון שאנדע"

פערברעכענס אויפ'ן גרונד פון פערפיהרטער ליבע פערמעהרען זיך אויף א מורא'דיגען אופן. דעם דאזיגען פראבלעם ענטשיידעט דער דאזיגער עמאציאנירענדער פילם. אין די הויפט-ראלען:

BETTY COMPSON, EDDIE DARLING

נעכסטער פראגראם: „די ליבע אין דער מדבר"

דער זאל איז גוט בעהייצט.

אנהויב אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג 12 בייטאג.

וויכטיג פאר לאדז און פראווינץ!

יודישע לאנגע מלבושים

בעקומט איהר אין דער בעוואוסטער פירמע

ה. שניצער נאוואמיעסקא 3 אין הויף, געוועלב 39

(אויך איינגאנג הורד וסכאדניא 13)

איך בעזיץ שטענדיג אויף לאגער א גרויסען אויסוואהל פון אלערהאנד יודישע מלבושים, ווי: בעקעשע און זיידענע יופיצעס, שלאפראקען, אלפאגענע, זייגענע האלב וואלענע כאלאטען, זומער- און ווינ-טער-באלטען, נעהאקטע אנציגער פאר ערוואקסענע און פאר קינדער. אויך גאנצע אויסשטעהערס פאר חתנים.

בעמערקונג: איך נעהם אויך אן בעשטעלונגען פון אייגענע סחורות. די בעשטעלונגען ווערען אויסגעפיהרט אין פערלויף פון 24 שעה.

פאר אויסשטעהער פון חתנים ספעציעלער ראבאט

הורט און דעטייל! רעעל און ביליג!

געדענקט די אדרעס: נאוואמיעסקא 3, אין הויף, געוועלב 39

קומט און איבערצייגט אייך! 7250

וויכטיג פאר פראווינץ. שיקט ארויס די מאס און אנגאבע ווערט גלייך ארויסגעשיקט דאס מלבוש.

מעבעל

א איבערראשונג פאר די אלע וואס ווילען קויפען מעבעל

מיר בעזיצען אויף לאגער אלע ארט מעבעל פון די בעסטע אויסל. מאטעריאלען. די פרייזן זענען רעדוצירט מיט 50%

א קאמפלעטע שלאף-צימער צום פרייז פון 1050 זל.

" " שפייז-צימער " " " 1250 "

" " סאבינעט " " " 850 "

ווי אויך איינצעלנע מעבעל-שטיקער, בילינגער ווי איבעראל

איז צו בע-קומען און „סטיל", נארוטאוויטשא 4 טעל. 190-26. קומט און איבערצייגט אייך!

קליינע אנאנסען

פרייז פון אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער נור 1 זל.

געוועלבער 2 bez odstępnego w najlepszym punkcie handlowym oddam od 1-go stycznia. Wiadomość u gospodarza ul. Kościelna 3, do 10 rano. 7686

עס איז נויטיג

א פריילין צו אנ'אקרעגסאווע מאשין, ווי אויך א לערן-מיידעל צו דאמען-וועש קענען זיך מעלדען צעגעלניאנא 4, וו. 12. 7759

שלאסער און געהילף-שלאסער, ווי אויך א לערן-יונגעל זענען נויטיג. אפערטען מיט געהאלטס-אנשפרוכען אין יעהרע ביזהעריגע פאסטענס אפ-צוגעבען אין אדמ. אונטער „שלאסער". צייגנישען יועלען נויטיג זיין. 7768

פערשידענעס

א שותף מיט 1000 דאלאר קען צוטרעטען צו א גוט איינגעפיהרט געשעפט. פרנסה געזיכערט. צו פערשטענדיגען זיך מיט ווינרייך, 6. שערפיען 19, מעבעל-געשעפט. כל הקודם זכה!

Ważne dla dentystów i techników! Fotel dentystyczny okazyjnie bardzo tanio do sprzedania. Pomorska 81, m 14.

לאקאלען

2 צימער און קוך מיט בעקוועהמליכקייטען צו פערמיטען פאלודניאווא 10, לינקע אפיצינע, וואוינונג 10. 7762

א לעצט מעבלירט צימער מיט א בעזונדערן איינגאנג פאר 1 אדער 2 יונגעלייט אפצוגעבען. — צו ערפאהרען פיעטריקאווער 88, וו. 47. 7766

2 צימער און קוך מיט בעקוועהמליכקייטען, זונען-זייט, זאפארט ביליג צו פערמיטען שרוד-מיעסקא 71, פראנט, וואוינונג 20 (פריהער נאווא-צעגעלניאנא 41a). 7672

Kilku panów przyjmę na mieszkanie, za niskiem wynagrodzeniem miesięcznem, z obiadami. Wiadomość: Pomorska 14 m. 4, front, II piętro.

צו דינגען און פערדינגען פערשידענע וואוי-נונגען אין אלטע און אין נייע הייזער מיט אלע בעקוועמליכקייטען אויף מאנאטליכע דירה-געלד. גע-וועלבען, געשעפטס- און פאבריקס-לאקאלען. מעב-לירטע צימערען, הייזער, ווילעס, פלעצער פון פער-שידענע פרייזען. יעדער קויפט און פערקויפט. נאר דורך דער ביורא „לאקום", וואס ערלעדיגט פינקטליך און סאליד. אינהאבער יוסף קארמעסער און קאמפ. אינפארמאציעס אהן בעלוינונג, פיעטריקאווער 62, פראנט 2. שטאק, טעל. 166-15 טעטיג פון 8 פריה ביז 8 אוונט.

שרייבן שיין שנעל

לערנט אויס דער בעריהמטער קאליגראף

ל. בערמאן אין 15 לעקציעס.

אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען א יודישען בריף אין 15 טעג. אפילו דעם וואס קען גאר נישט. — די עלטער שפילט קיין ראלע נישט. זאוואדזקא 19, 1. שט. פראנט.

44 וויכטיג פאר מחותנים! 44

קויפט נישט קיין **מעבעל** בעפאר איהר איבערצייגט אייך נישט אין מיין מעבעל-געשעפט

Ch. ŁAZNIK

44 גדאנסקא (דלוגא) 44

טעל. 56-162

נאר ביי מיר קענט איהר בעקומען פערש. מעבעל שעהן, גוט און ביליג.

בעם: בקויף אויך גענוצטע מעבעל, דיוואנעס א. ז. וו.

44 קומט און איבערצייגט אייך! 44

שנעלער אויסקויף פון פאטענטען

און רעגיסטראציע-קארטען אויפ'ן יאהר 1932

בעזארגט דאס ביורא

B. Mann

פיעטריקאווער 10, וו. 14.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערווען-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונט. — — פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נאר קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

— בעזונדערער ווארטע-צימער פאר פרויען —

וויזיט 3 זל.

DR. MED. J. LUBICZ

כירורג-ארטאפעד

פאלודניאווא 9, טעל. 183-17

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען. פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער איינגענע פראצעדורע פון זעמפליכע ארטאפעדישע אפאראטען ווי: וואקלערקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גארסעטען א. ז. וו.

נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

Dr. med.

A. Witoński

הארץ- און לונגען-קראנקהייטען

4 נאווראט 4, טעל. 171-90

נעהמט אן פון 6 – 8 אוונט.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6—6 א חודש אין אויסלאנד — 8 זל. פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרי ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען. אין טעקסט—40 " " " " 60— 4 ". נאכ'ן טעקסט—12 " " " " 18— 8 ". ... 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. 8 ווארט

...owski i D. Zilber...